

Foto M.. Kałabun

Gnojówka - s. 3

Lucerna mieszańcowa - s.6

Pamiętaj o płodozmianie - s.8

Odnowa wsi w pow. łukowskim - s.16

Przemijamy...

...i taka jest prawda.

Odszedł od nas Kolega.....

....Ignacy Ciesielczuk odszedł od nas na zawsze 5 stycznia 2005 roku.

Kolega Ignacy Ciesielczuk większość swojego życia spędził na Lubelszczyźnie.

Urodził się w Hrubieszowie. Ukończył technikum Rolnicze w Okszowie i Akademię Rolniczą w Lublinie.

Od roku 1975 mieszkał i pracował w Białej Podlaskiej. W Grabanowie był i pracował z nami od 1984 roku jako kierownik administracyjno-personalny. Był obecny na każdym odcinku naszej pracy doradczej zabezpieczając nam warunki techniczne, socjalne i materialne. Dbał o ciepło naszych pomieszczeń biurowych, sprawność samochodów do wyjazdu w teren, zabezpieczał materiały biurowe i sprawność sprzętu. Gospodarował i zarządzał terenem Ośrodka i przygotowywał go do pełnienia funkcji szkoleniowej na obecnym poziomie. Również, dzięki Jego staraniom

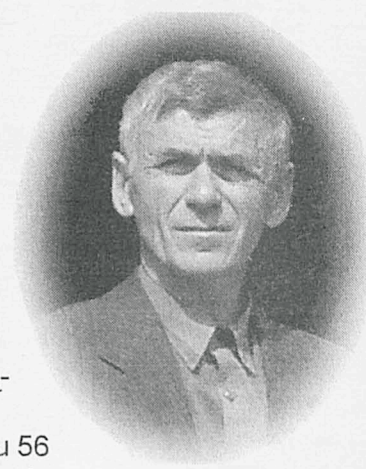
inwestycje w Ośrodku realizowane były sprawnie i efektywnie. Jego nie-
spożyta energia dodawała nam sił i pomagała rozwiązywać trudne problemy.

Odszedł od nas w wieku 56 lat, w pełni sił zawodowych na skutek tragicznego wypadku. Zawsze gdy odchodzi człowiek pozostawia po sobie pustkę i żal. Kolega Ignacy Ciesielczuk przez swoją długoletnią pracę z nami, przez swoją koleżeńskość i prostą zwykłą troskę o człowieka, pozostawił w nas głęboki żal i poczucie nieodwołalnej straty.

Żegnamy Cię kolego Ignacy ! Pamięć o Tobie będzie w nas trwała!

Do zobaczenia... po drugiej stronie życia

Koleżanki i Koledzy

W numerze

Gnojówka.....	3
Cięcie drzew i krzewów owocowych.....	4
Lucerna mieszańcowa - cenna roślina pastewna..	6
Przedstawiam gospodarstwo i wyniki demonstracji.....	7
Pamiętajmy o płodozmianie.....	8
Stan i perspektywy krajowego rynku zbóż...	9
Wymiana doświadczeń w zakresie hodowli bydła mlecznego.....	10
Jak zorganizować produkcję bydła mięsnego.....	11
Zima w pasiece	13
A może skorzystać z dofinansowania Unii na inwestycje w gospodarstwie.....	14
Odnowa wsi - gmina Łuków.....	16
Słodki karnawał.....	17
Racjonalne żywienie rodziny w okresie zimowym	18
Agroliga 2004 - krajowy finał.....	19

WYDAWCA:

Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
w Końskowoli Oddział w Grabanowie

DYREKTOR LODR

mgr inż. Andrzej Ryl

KIEROWNIK ODDZIAŁU

w Grabanowie inż. Eugeniusz Tarasiuk

ADRES REDAKCJI:

LODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska
tel.: (0 83) 343 37 92 fax: (0 83) 343 81 98
e-mail: gazeta@odr.cyber.pl

Redaktor Naczelny: Marek Lewandowski

DRUK: LODR Poligrafia w Grabanowie

NAKLAD: 1100 egz.

Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego:

Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3 tel/fax 343 32 34

Łuków ul. Świdzka 12. tel/fax (0 25) 798 39 58

Parczew ul. Piwonia 50 tel/fax 354 24 74

Radzyń Podlaski ul. Dąbrowskiego 9 tel/fax 352 84 06

Wisznice ul. Warszawska 13 tel/fax 378 22 49

Gnojówka

Skład chemiczny gnojówki. Gnojówka jest przefermentowanym moczem, który traktowany jest, jako nawóz potasowo-magnezowy. Zawiera on śladowe ilości fosforu, którego nie uwzględnia się przy nawożeniu. Skład chemiczny gnojówki, a szczególnie zawartość potasu, zróżnicowana jest w zależności od rodzaju i grupy użytkowej zwierząt. Najwięcej azotu zawiera gnojówka od koni natomiast potasu gnojówka od bydła. Przeciętnie przyjmuje się, że nawóz ten zawiera 0,4 % azotu i 0,7– 1,0 % potasu tj. 4,0 kg azotu i 7,0 –10,0 kg potasu w 1m³. Szczegółowe zawartości poszczególnych makroskładników i mikroelementów przedstawia poniższe tabele.

w gnojówce są łatwo przyswajalne przez rośliny i wykazują podobne działanie plonotwórcze jak składniki, zawarte w nawozach mineralnych. Oznacza to, że 100 kg potasu zawartego w nawozach mineralnych może być zastąpione przez taką samą ilość tego składnika w gnojówce. Tak samo przyswajalność ma się w przypadku azotu, gdyby nawóz ten wprowadzony został bezpośrednio do gleby. Dlatego stosując gnojówkę wiosną oraz w lecie, a więc na krótko przed siewem lub sadzeniem 100 kg azotu w tym nawozie porównywalne jest pod względem plonotwórczym do działania nawozów mineralnych. Stosując gnojówkę jesienią pod rośliny jarego

szerokiej rozstawie można stosować ten nawóz również w okresie wegetacji w terminach przyjętych przy głównym nawożeniu tych roślin azotem, ale tylko urządzeniami do dogłębowego stosowania. W drugiej połowie lata można stosować gnojówkę pod poplony ścierniskowe niemotylkowe /gorczyca, rzodkiew oleista, facelia, słonecznik, perko/, oraz pod zboża ozime. W tym okresie może być również stosowana razem z przyoraną słomą jako źródło azotu do wyeliminowania niekorzystnego stosunku węgla do azotu z punktu widzenia rozkładu słomy. Na wiosnę i po pokosach w mniejszych dawkach nawóz ten może być stosowany także pod rośliny motylkowe /lucerna, koniczyna/, głównie dla zasilenia ich potasem. Na łąkach kośnych i w mieszkankach traw z motylkowymi

PROCENTOWA ZAWARTOŚĆ MAKROSKŁADNIKÓW W GNOJÓWCE OD BYDŁA

Składniki	Bydło ogółem	Krowy mleczne	Opasy	Cielęta	Zwierzęta różne
Azot	0,32	0,32	0,30	0,36	0,30
Fosfor	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Potas	0,80	0,77	1,28	0,54	0,73
Wapń	0,06	0,06	0,05	0,13	0,06
Magnez	0,04	0,04	0,03	0,06	0,04

Warunki przechowywania gnojówki. Zbiorniki powinny być szczelne, zabezpieczające przed przedostawaniem się gnojówki w głąb ziemi. Azot zawarty w tym nawozie występuje w formie amonowej łatwo przedostającej się do atmosfery. Dlatego zaleca się rozlanie na powierzchni gnojówki w zbiorniku, cienkiej warstwy zużytego oleju, co dodatkowo zabezpiecza przed stratami azotu.

Wartość nawozowa i zasady stosowania gnojówki. Azot i potas zawarty

siewu lub sadzenia, 100 kg azotu w gnojówce odpowiada 60 kg azotu działającego. Dla zmniejszenia strat azotu, którego w czasie stosowania i po zastosowaniu mogą być bardzo duże, gnojówkę należy rozlewać w dni bezwietrzne i pochmurne, jeszcze lepiej tuż przed spodziewanym deszczem i natychmiast wymieszać z glebą przy pomocy pługa lub brony talerzowej. Na gnojówkę stosowaną przed siewem dobrze reagują buraki cukrowe i pastewne, ziemniaki, kukurydza i zboża jare. Pod rośliny w

gnojówka z konieczności stosowana jest pogłównie, bez możliwości wymieszania z glebą. Ciecz wraz z zawartymi w niej składnikami szybko przenika przez zwartą darń co w dużym stopniu zapobiega stratom azotu. Gnojówka na tych użytkach może być stosowana zarówno na wiosnę jak i po pokosach. Wielkość dawek gnojówki zależy od jej składu i rośliny pod którą nawóz ten stosujemy. Najczęściej wynoszą one 15 – 20 tys. litrów na 1 hektar.

PROCENTOWA ZAWARTOŚĆ MAKROSKŁADNIKÓW GNOJÓWCE OD TRZODY CHLEWNEJ

Składniki	Trzoda ogółem	Maciory z prosiętami	Tuczniki	Zwierzęta różne
Azot	0,28	0,23	0,29	0,30
Fosfor	0,04	0,03	0,05	0,03
Potas	0,41	0,33	0,42	0,73
Wapń	0,08	0,04	0,08	0,06
Magnez	0,03	0,02	0,03	0,04

Na podstawie „Upowszechnienie zasad dobrej praktyki rolniczej”
IUNG Puławy –2003

opracował:
Benedykt Lipiński

Cięcie drzew i krzewów owocowych

W pierwszych latach po posadzeniu roślin wykonuje się cięcie formujące, które ma na celu nadanie roślinom odpowiedniego kształtu. Cięcie jest zabiegiem uzupełniającym przyginanie. Po wejściu drzew i krzewów w okres owocowania celem cięcia jest regulowanie wzrostu i owocowania. Za pomocą cięcia utrzymujemy korony drzew i krzewów w odpowiednich rozmiarach i zagęszczeniu. Cięcie przerzedzające i odmładzające korony ma na celu uzyskanie dorodnych owoców, w pełni wyrosniętych i wybarwionych; sprzyja również regularnemu owocowaniu, ponieważ nie dopuszcza do przemennego owocowania.

Cięcie jabłoni

Ogólne zasady formowania i cięcia drzew jabłoni są następujące:

- ⇒ pień nie niższy jak 50-60 cm;
- ⇒ mocny pionowy przewodnik do wysokości 2 - 3 m;
- ⇒ u drzew karłowych przewodnik przywiązany do solidnej podpory;
- ⇒ wszystkie gałęzie cięśnie i słabsze niż przewodnik;
- ⇒ górne gałęzie znacznie krótsze niż dolne;
- ⇒ korona w kształcie wrzeciona (jabłonie karłowe /lub stożka/ jabłonie półkarłowe).

Cięcie w pierwszym roku po posadzeniu

Posadzone dobrze wyrosnięte, kształtne, w dobrej kondycji, nie przeschnięte drzewka wiosną można słabo przyciąć, usuwając tylko pędy osadzone zbyt nisko, uszkodzone lub z wadami. Przewodnika u okulantów rozgałęzionych jak i nie rozgałęzionych można nie skracać. Jeśli posadzone drzewka są słabsze, niekształtne, przesuszone, to trzeba je przyciąć, skracając przewodnik i pędy boczne o 1/3 do ich długości. Cięcie jest zabiegiem, który pobudza je

Cięcie drzew i krzewów owocowych jest nierozzerwalnie związane z racjonalną pielęgnacją roślin sadowniczych. Ma ono kilka celów. Drzewa i krzewy po posadzeniu przycina się, aby ułatwić ich przyjęcie się. Przycięcie pędów przywraca równowagę między systemem korzeniowym, a częścią nadziemną, ogranicza nadmierną transpirację, ułatwia przyjęcie się roślin i ich wzrost.

do wzrostu. Drzewka nie rozgałęzione przycina się 80-100 cm nad ziemią. Drzewka bardzo słabe przyciąć 40 cm nad ziemią i wyprowadzać tylko 1 pęd z rozgałęzieniami od 60 cm wzwyż. W maju i czerwcu trzeba zadbać o to, aby nowe pędy utworzyły szerokie kąty z przewodnikiem, poprzez zakładanie klamerek lub uszczykiwanie tych pędów, które tworzą kąt ostry.

W drugim roku po posadzeniu drzewka powinny mieć następujący kształt:

- ⇒ przewodnik rosnący prosto do góry,

- ⇒ pędy boczne prawie poziome,
- ⇒ dolne pędy dłuższe od górnych.

Drzewek o takim kształcie nie trzeba ciąć. Jeśli jest to jabłoni półkarłowa, wówczas należy przyciąć przewodnik do 40 cm, żeby się usztywnił i wydał następny okółek silnych przyrostów. Należy także usunąć pędy konkurujące z przewodnikiem i pędy rosnące na jedną stronę, co daje niesymetryczny rozwój korony.

Trzeci rok jest końcowym etapem formowania korony. W dalszym ciągu najważniejszym zadaniem jest korygowanie kształtu, a więc skracanie i wycinanie pędów konkurujących z przewodnikiem.

W latach następnych cięcie powinno utrzymywać koronę w formie stożka szerokiego u podstawy i wąskiego u góry. Obfite plonowanie powoduje przyginanie do ziemi dolnych gałęzi, niektóre z nich trzeba wyciąć lub skrócić. Gałęzie kładące się na siebie należy przerzedzić. W latach słabszego owocowania na koronach mogą pojawiać się liczne pędy pionowe zwane „wilkami”. Najsilniejsze z nich trzeba wyciąć, słabsze zostawiać w celu odnowienia korony. Zimą prześwietla się korony, aby światło słoneczne dotarło do gałęzi położonych wewnątrz korony. Nawet najstaranniej wykonane cięcia zimowe nie zapewnią odpowiedniego nasłonecznienia, jeśli latem wyrosnie dużo nowych pędów. Najbardziej odpowiedni termin cięcia wilków i innych pędów zasłaniających owoce zaczyna się od połowy lipca i trwa do połowy września. Przy cięciu letnim trzeba zabiegać o piękne jabłka i plon w latach następnych. Usuwa się z reguły wilki wyrastające u podstawy konarów i gałęzi. Posuwając się od środka korony w kierunku jej peryferii wykonujemy cięcia coraz mniej selektywne; wycinamy mocne pędy rosnące pionowo do góry i zacieniające owoce, a zostawiamy pędy rosnące skośnie, łukowato lub poziomo, zwłaszcza te, które owoców nie zasłaniają. Część pędów wyrastających obok jabłek skracamy,

⇒ pozostawiając kilka listków do odżywiania owoców. Po wykonaniu cięcia letniego korona nie powinna być naga, lecz okryta słabymi pędami.

Cięcie gruszy

Drzewka po posadzeniu powinny być przycięte. Wyjątek stanowią drzewka, które po posadzeniu planuje się stale podlewać. Jednoroczne okulanty przycina się w zależności 80 do 110 cm od powierzchni gleby. Silniejsze okulanty przycina się wyżej, a słabsze niżej. Jeżeli okulanty mają pędy boczne, w koronie zostawia się wtedy od 3 do 5 pędów wyrastających z pędu głównego, powinny to być pędy tworzące szeroki kąt z przewodnikiem. Pozostałe pędy boczne wycina się na obrączkę. Pędy przeznaczone na konary skracają się mniej więcej o 2/3 długości, przewodnik przycina się w odległości około 30 cm od najwyższego pędu bocznego. Drzewka, które przewiduje się nawadniać, można pozostawiać nie przycięte. Wycina się wtedy jedynie pędy zbędne i wyrastające pod zbyt ostrym kątem.

Formowanie i cięcie drzew starszych

Cięcie drzew w pierwszych latach ma na celu uformowanie prawidłowo zbudowanej korony. Formowanie korony spłaszczonej rozpoczyna się od pierwszego przycinania drzewek po posadzeniu. Podczas pierwszego cięcia wycina się wszystkie pędy rosnące w kierunku międzyrzędzi, a pozostawia te, które rosną w linii rzędu. Przy formowaniu korony prawie naturalnej i kolistej w drugim i trzecim roku cięcie ogranicza się do usuwania pędów wyrastających pod zbyt ostrym kątem i wzajemnie krzyżujących się. Pędy wyrastające pionowo obok przewodnika zaleca się przygiąć do pozycji poziomej. W drugim piętrze korony pozostawia się 3-4 pędy wyrastające pod szerokim kątem. W kolejnych latach zaleca się ograniczać cięcie do niezbędnego minimum, aż do wejścia drzew w okres pełnego owocowania. W owocującym sadzie usuwa się gałęzie położone zbyt blisko siebie, krzyżujące się oraz uszkodzone mechanicznie lub przez choroby.

Cięcie śliw

Posadzone jesienią okulanty przycina

się wiosną. Na gałęzie szkieletowe należy przeznaczyć 3 lub 4 pędy wyrastające z przewodnika pod kątem prostym lub zbliżonym do prostego. Skracają się je o 2/3 długości. Przewodnik przycina się w odległości około 30 cm od najwyższego pędu bocznego. Jednoroczne, nie rozgałęzione okulanty przycina się na wysokości około 80 cm od ziemi, a koronę zaczyna się formować dopiero w następnych latach. W sadzie śliwy prowadzimy w formie:

- ⇒ prawie naturalnej,
- ⇒ szpalerowej,
- ⇒ wrzecionowej.

Młode śliwy rosną intensywnie i mają skłonność do tworzenia przewodnika co ułatwia formowanie koron.

Formowanie korony prawie naturalnej

Okulanty rozgałęzione podkresujemy od dołu do wysokości około 50 cm pozostawiając wyżej od 3-5 pędów z szerokimi kątami rozwidlenia, z których powstają konary. Pędy te trzeba skrócić o 1/3-2/3, aby po cięciu miały około 40 cm. Przewodnik przycinamy na około 50 cm powyżej ostatniego rozgałęzienia. Okulanty nie rozgałęzione należy skrócić na wysokość 70-80 cm od ziemi i poczekać do następnego roku na utworzenie korony. W drugim i trzecim roku po założeniu sadu wyprowadzamy przewodnik i osadzone na nim konary w liczbie 7 do 10. Konary powinny tworzyć szerokie kąty rozwidlenia, osiągniemy to przez przyginanie pędów. Po zakończeniu formowania owocujące śliwy prześwietlamy umiarkowanie wycinając gałęzie krzyżujące się, leżące jedna na drugiej, chore lub martwe.

Formowanie korony szpalerowej

W formie szpalerowej konary drzew skierowane są w dwie przeciwległe strony wzdłuż rzędu. W kierunku międzyrzędzi odchodzą tylko drobne gałązki kontrolowane cięciem letnim. Warunkiem poprawnego uformowania korony jest jednak wcześniejsze założenie klamerek na przewodnik w celu rozszerzenia kątów rozwidlenia. Przyginanie pędów można zaczynać od sierpnia w pierwszym roku po posadzeniu i kontynuować do późnej jesieni. Po przegięciu pędów pojawiają się na nich przyrosty, z których 1/3 wymaga

skracania lub wycinania. Pędy najniższe 60-100 cm trzeba wycinać na gładko. Pędy średniej długości 40-60 cm skracają się do 20-30 cm zaś pędy najkrótsze pozostawia się nie cięte. Opisane cięcie najlepiej jest wykonać w lipcu lub sierpniu.

W trzecim i czwartym roku życia drzew powtarza się te same zabiegi co w drugim roku.

W ten sposób formuje się kolejne piętra aż do wysokości 2 - 2,5 m. W czasie formowania trzeba co roku skracać przewodnik do około 50 cm, aby się rozgałęział. Po doprowadzeniu korony do wymaganej wysokości, poleca się zostawić jeden pęd roczny ponad ostatnią parą konarów, który przyjmuje na siebie rolę moderatora wzrostu.

Formowanie korony wrzecionowej

Drzewo z uformowaną koroną wrzecionową przypomina kształtem choinkę. Na wyraźnie zaznaczonym przewodniku rozmieszczone są dookoła drobne konary w położeniu poziomym, przy czym dolne konary są dłuższe i grubsze niż górne. Ich liczba i układ na przewodniku są dowolne. Formowanie korony rozpoczyna się w pierwszym roku po posadzeniu. Wzrost drzew w tym przypadku jest kontrolowany przez poziome położenie konarów i ich wymianę w razie silnego wzrostu na słabsze pędy zastępcze. Po zakończeniu formowania korony należy przejść na cięcie letnie wykonywane od lipca do sierpnia. Wszystkie silniejsze pędy skracają się nad piątym listkiem od nasady, pędy słabe pozostawia się nie cięte. Pędy bardzo długie i grube oraz pędy w miejscach zbyt gęsto zagęszczonych można wycinać na gładko przy konarze. Cięcie letnie może być uzupełnione cięciem zimowym. Cięcie owocujących śliw ma na celu utrzymanie luźnych koron, tak aby wszystkie gałęzie mogły korzystać z dostępu światła i cieczy opryskowa podczas zwalczania chorób i szkodników dotarła do wszystkich liści. Śliwy o wczesnej i średniej porze dojrzewania należy ciąć po zbiorze owoców, a śliwy późne w końcu zimy lub wczesną wiosną.

Stanisław Myć

LODR O/Grabanów

Lucerna mieszańcowa – cenną rośliną pastewną

Znaczenie uprawy

Spośród roślin motylkowatych drobnonasiennych lucerna mieszańcowa, obok koniczyny czerwonej, jest cenną rośliną pastewną. Lucerna dostarcza rocznie 40-50 ton zielonej masy z 1 ha, co odpowiada 8-12 t/ha siana oraz około 1,8-2,3 t/ha białka podczas gdy, np. z plonem ziarna jęczmienia wynoszącym 4 t/ha zbiera się tylko 300 kg białka.

Jej zielonka jest bardzo cenna. W suchej masie jest 18-26% białka, 37-38% węglowodanów oraz wiele innych składników ważnych w żywieniu zwierząt, zwłaszcza sole mineralne i witaminy A, B, C, D i K.

Za opłacalnością uprawy przemawia fakt, że jest lucerna gatunkiem wieloletnim i nie wymaga corocznego zakupu nasion, przygotowania stanowiska i uprawy roli. W średnich warunkach lucernik utrzymuje się na tym samym polu przez 4-5 lat (a czasem nawet dłużej), dając w ciągu roku średnio 3 pokosy.

Lucernę cechują i inne zalety o dużym znaczeniu gospodarczym. Silnie rozbudowany system korzeniowy drenuje niższe poziomy gleby, a trudno dostępne składniki pokarmowe są przemieszczane do warstwy ornej, które zawarte w resztkach poźniowych po ich mineralizacji są łatwo dostępne dla innych roślin. Wydatnie zwiększa żyzność gleby, gdyż w 8-12 tonach/ha resztek poźniowych pozostaje 150-180 kg N, 50-80 kg P_2O_5 , 60-90 kg K_2O , 220-300 kg CaO.

Istotną zaletą nawozową jest też jej zdolność pobierania azotu z powietrza, dzięki współżyciu z bakteriami brodawkowymi. Dlatego rośliny lucerny nie wymagają nawożenia azotowego, z wyjątkiem małych dawek startowych na początku wegetacji. Ponadto, po uprawie lucerny roślina następcza azot otrzymuje „za darmo”. Jednocześnie azot wiązany biologicznie nie powoduje

skażenia środowiska w porównaniu z azotem stosowanym w nawozach mineralnych. Jego wykorzystanie w rolnictwie zmniejsza nakłady zakupu środków produkcji. Wzrasta zatem znaczenie lucerny zarówno z ekologicznego, jak i ekonomicznego punktu widzenia.

Pełne wykorzystanie zdolności plonotwórczych zasiewów lucerny oraz jej wysokich walorów paszowych jest możliwe pod warunkiem uwzględnienia wymagań siedliskowych oraz przestrzegania zasad prawidłowej agrotechniki.

Wymagania siedliskowe

Lucerna mieszańcowa najlepiej rośnie na glebach żyznych, kompleksach pszennych i żytnich bardzo dobrych, o odczynie obojętnym lub lekko zasadowym. Może również dobrze plonować na uboższych glebach piaskowych, pod warunkiem starannej uprawy. Jest rośliną światłolubną, stąd źle znosi zacieńanie i siew w roślinę ochronną. W warunkach naszego kraju wykazuje znaczną wytrzymałość na mroz. Ma średnie wymaganie wilgotnościowe. Jest wytrzymała na suszę dzięki głębokiemu i dobrze rozwiniętemu systemowi korzeniowemu. Zużywa dużo wody na wytworzenie obfitego plonu, ale pobiera ją głównie z głębszych warstw gleby, a tylko 25% wody czerpie z odpadów, których suma roczna powinna wynosić 400-700 mm.

Przedplon i uprawa roli

Pole pod lucerną powinno być dobrze odchwaszczane i oczyszczone z perzu oraz zasobne w składniki pokarmowe. Dlatego najlepszym przedplonem są rośliny okopowe uprawiane na oborniku lub kukurydza, jeśli nie traktowano jej preparatami triazynowymi, ponieważ ich pozostałości osłabiają aktywność bakterii brodawkowych oraz niekorzystnie wpływają na wzrost młodych siewek. Nie można zaś uprawiać lucerny po strączkowych

i innych motylkowatych. Przerwa w uprawie na tym samym polu powinna wynosić 4 lata. Wymaga też bardzo starannie przygotowanej roli, a sposób jej uprawy zależy od przedplonu. Ogólnie można przyjąć, że uprawa roli jest taka sama jak pod zboża jare. Gleba powinna być głęboko spulchniona, ale odleżała, stąd orka wiosenna jest niewskazana. Po roślinach okopowych wykonuje się orkę przedzimową na głębokość 25-30 cm, a wiosną stosuje się włókę i ciężką bronę lub zestaw uprawowy (kultywator + wał strunowy).

Nawożenie i siew

W uprawie lucerny uzupełnienie podstawowych składników pokarmowych w glebie odbywa się poprzez przedsięwzięcie i pogłównie nawożenie mineralne. Na glebach kwaśnych należy stosować nawozy wapniowe jednorazowo po zbiorze przedplonu lub pod orkę zimową w ilości 1,5-2 t/ha. Nawożenie azotem jest bardzo ograniczone, gdyż zapewniają go bakterie brodawkowe. Celowe jest tylko przedsięwzięcie azotu w ilości 20-30 kg/ha. Nawozy fosforowe i potasowe stosuje się jesienią, najlepiej pod orkę zimową w ilościach 60-80 kg P_2O_5 i 100-120 kg/ha K_2O . Możliwe jest zastosowanie przedsięwzięcia „na zapas” całej dawki fosforu przeznaczonej na okres użytkowania (3-4 lata). Potas może być pobierany „luksusowo”, stąd nie stosuje się go na zapas. Nawożenie pogłównie wykonuje się w kolejnych latach użytkowania lucerny. Stosuje się je corocznie na wiosnę przed ruszeniem wegetacji w ilości 100-120 kg/ha. Jeżeli nawożenia fosforowego nie zastosowano jednorazowo, to wykonuje się je wiosną w dawce 60-80 kg/ha. Lucerna siana jest w różnych terminach – najczęściej wiosną (od połowy kwietnia do połowy maja), rzadziej latem (od czerwca do połowy lipca). Na 1 ha wysiewa się przeciętnie 10-20 kg nasion, ➡

⇒ w rozstawie rzędów 10-20 cm, na głębokość 1-2 cm.

Pielęgnacja i zbiór

W roku zasiewu stosuje się pielnik międzyrzędowy. W pierwszym roku pełnego użytkowania lucerny wiosną i po zbiorze każdego pokosu ma zastosowanie brona średnia lub ciężka, a w dalszych latach (2-, 3- i 4-tym roku) brona ciężka lub kultywator o łapach półsprężystych. Zabiegi te spulchniają powierzchnię, doprowadzają powietrze do gleby i pobudzają rośliny do rozwoju. Do odchwaszczania lucerny stosuje się różne herbicydy.

Lucerna to roślina wielokośna, dająca w czasie wegetacji 3-5 pokosów. Intensywność użytkowania decyduje o wielkości i jakości plonu oraz trwałości lucernika. Najczęściej w pierwszym roku zbiera się 1-2 pokosy, a w latach pełnego użytkowania 3-4 pokosy. Tradycyjne użytkowanie polega na zbiorze trzech pokosów, tj. pierwszego i trzeciego w okresie pąków kwiatowych, drugiego w pełni kwitnienia. Lucernę kosi się na wysokość 4-6 cm. Użytkuje się wyłącznie kośnię, na wypas przeznacza się ostatni pokos przed zaoraniem.

Użytkując lucernę należy pamiętać, że:

- ★ największa wartość pokarmowa jest w fazie pąkowania. W dalszej wegetacji obniża się zawartość białka, a wzrasta ilość włókna,
- ★ zbyt częste koszenie plantacji zmniejsza jej trwałość, gdyż ogranicza gromadzenie w korzeniach i szyjce korzeniowej substancji zapasowych,
- ★ największą trwałość lucernika i największe zbiory zielonki zapewnia 3-krotne koszenie w początkach kwitnienia roślin.

Opracowali:
Józef Sokulski, Beata Korpysz
PZDR Wisznice

Przedstawiam gospodarstwo i wyniki z demonstracji

Państwo Krystyna i Piotr Świerzkowscy prowadzą gospodarstwo rolne we wsi Rozwadów gm. Ulan Majorat. Przejęli je po rodzicach w 1979 roku. Oboje posiadają przygotowanie rolnicze. Ukończyli zasadniczą szkołę rolniczą oraz technikum rolnicze. Gospodarstwo specjalizuje się w produkcji nasiennej zbóż i ziemniaków sadzeniaków. Obecnie prowadzą gospodarstwo o powierzchni 11,0 ha, z czego 10 ha stanowią grunty orne i 1,0 ha użytki zielone. Ze względu na profil produkcji większość gruntów ornych przeznaczona pod produkcję nasion kwalifikowanych zbóż i ziemniaków sadzeniaków. W roku gospodarczym 2002/2003 uprawiano 2,5 ha ziemniaków sadzeniaków odmian Lord, Vineta oraz Orlik, które plonowały w wysokości 280-340 q/ha. Całość wyprodukowanego materiału sadzeniakowego została rozprowadzona wśród okolicznych rolników w ilości 520 q. W tym też roku uprawiano 3 ha zbóż nasiennych, w tym pszenżyto ozime odmian Woltario, Sorento i Kitaro oraz owies Cwał. Sprzedano okolicznym rolnikom 15 q owsa i 60 q pszenżyto nasienne. W roku gospodarczym 2003/2004 powierzchnia uprawy zbóż nasiennych wynosiła 7 ha, w tym 1,2 ha owsa odmiany Deresz, 0,80 ha jęczmienia jarego odmiany Antek oraz 5 ha pszenżyta ozimego odmiany Witon, Kitaro i Sorento. Uzyskano następujące plony zbóż: pszenżyto 70 q, owies 60 q i jęczmień jary 30 q. W bieżącym roku uprawiano 3 ha ziemniaków sadzeniaków odmian Gracja, Denar i Kuklik w stopniu kwalifikacji oryginał. Uzyskano z 1 ha 340-380q ziemniaków. Materiał sadzeniakowy po przesortowaniu w okresie wiosen-

nym zostanie rozprowadzony wśród okolicznych rolników. Gospodarstwo jest dobrze wyposażone w sprzęt do uprawy, pielęgnacji oraz przygotowania materiału siewnego do sprzedaży. Posiada między innymi: 3 ciągniki, kombajn zbożowy, kombajn ziemniaczany, sortownik do ziemniaków, zaprawiarkę do zbóż oraz czyszczalnię nasion Petkus.

Państwo Świerzkowscy ściśle współpracują z PZDR w Radzynie Podlaskim. W gospodarstwie tym były i są prowadzone demonstracje i szkolenia z produkcji roślinnej. W 2004 roku prowadzona była demonstracja na temat uprawy nowych odmian owsa. Powierzchnia uprawy, na której prowadzona była demonstracja wynosiła 1,2 ha. Wysiano owies odmiany Deresz w stopniu kwalifikacji oryginał. Przed wysiewem nasiona zaprawiano zaprawą Oxafun. Przedplonem były ziemniaki, po zbiorze, których wykonano orkę zimową. Na wiosnę przygotowano glebę do siewu nasion stosując agregat uprawowy. Przedsięwzięcie wysiano nawozy mineralne: mocznik 150 kg/ha, superfosfat granulowany 100 kg/ha, sól potasowa 150 kg/ha. W czasie wegetacji w miesiącu maju przeprowadzono walkę z chwastami i chorobami grzybowymi stosując Chwastokx Extra w dawce 3 l/ha oraz Bayleton 0,5 kg/ha. W miesiącu sierpniu przeprowadzono zbiór ziarna uzyskując 60 q z 1 ha. Nasiona w okresie wiosennym zostaną przesortowane i przygotowane do sprzedaży jako materiał siewny.

Jan Kardas
PZDR Radzyna Podl

Pamiętajmy o płodozmianie

Kluczowym elementem agrotechniki, warunkującym stosowanie dobrej praktyki rolniczej w gospodarstwie, jest płodozmian. Porządkuje on całość kształtu agrotechniki i zapewnia utrzymanie żyzności gleby przez kształtowanie jej biologicznych, fizycznych i chemicznych właściwości. Stwarza korzystne warunki do wzrostu roślin przy ograniczonym zużyciu przemysłowych środków produkcji.

Płodozmian w dużej mierze wpływa na plonowanie roślin przez kształtowanie biologicznej aktywności gleby. Uprawa roślin w uproszczonych zmianowaniach lub monokulturach zawsze prowadzi do namnażania się agrofagów. Konsekwencją tego jest spadek plonów oraz rosnące nakłady na środki ochrony roślin. Właściwie dobrany płodozmian powinien ograniczać wymywanie składników nawozowych, a głównie azotanów. Powinien chronić glebę przed erozją, przez możliwie ciągle utrzymanie jej powierzchni pod okrywami roślinnymi. Zadaniem płodozmiannu jest również utrzymywanie zasiewów w małym stopniu zagrożonych przez specyficzne choroby i szkodniki (przenoszące się na rośliny następcze za pośrednictwem gleby i resztek pożywnych) oraz uciążliwe gatunki chwastów, których opanowanie wymaga dużego zużycia środków chemicznych. Prawidłowy płodozmian pozwala stwarzać warunki do wzrostu lub przynajmniej utrzymania na stałym poziomie żyzności biologicznej i aktywności gleby, dzięki dodatniemu bilansowi substancji organicznej.

Dobrze zaplanowany płodozmian, czyli następstwo roślin w czasie, spełnić powinien trzy podstawowe przyrodniczo-gospodarcze funkcje:

1. **Pielęgnacyjną** - zmienność upraw i związane z nimi zabiegi agrotechniczne, które porządkują rolę i ograniczają chwasty do progu ich

nieszkodliwości. Wspomagająco działają wsiewki i poplony.

2. **Nawozową** - dążenie do zrównoważonego bilansu próchnicy poprzez dobór roślin dających dużą i różnorodną biomasa korzeniową. Korzystna jest uprawa roślin na nawozy zielone i wieloletnie motylkowe.

3. **Fitosanitarną** - przeciwdziałanie zmęczeniu gleby oraz unikanie niekorzystnego sąsiedztwa i następstwa roślin. Jednogatunkowe uprawy i częste ich następstwo powoduje jednostronne wyczerpanie gleby i nasilenie chorób, szkodników i chwastów.

Preferowane powinny być płodozmiany złożone z kilku gatunków roślin. Zmianowanie powinno zawierać między innymi rośliny motylkowe lub strączkowe, w celu utrzymania dodatniego bilansu substancji organicznej w glebie. Zaleca się wprowadzenie do takich zmianowań międzyplonów.

Wpływa to na poprawę bilansu substancji organicznej, a jednocześnie zmniejsza wymywanie azotanów z gleby w okresach jesienno zimowych i chroni glebę przed erozją. W praktyce zalecane są płodozmiany złożone przynajmniej z 3 gatunków roślin na glebach lekkich oraz 4-5 na glebach

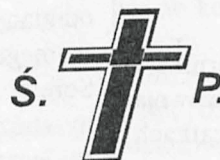
cięższych. Z powyższych względów prawidłowy płodozmian jest istotnym elementem dobrej praktyki rolniczej. Zwiększa on stabilność ekonomiczną gospodarstw przez ograniczenie zużycia drogich środków ochrony roślin oraz wpływa korzystnie na właściwości fitosanitarne gleby.

Jednak współcześnie widoczne jest znaczne uproszczenie organizacji produkcji.

Jego przejawem jest bardzo duży wzrost udziału zbóż w strukturze zasiewów, który stanowi w powiecie bialskim powyżej 70 % powierzchni zasiewów. Wynika z tego, że rośliny zbożowe często uprawiane są po złych przedplonach. Wymaga to zwiększenia nakładów w postaci nawożenia mineralnego i ochrony roślin, a więc zabiegów agrotechnicznych opartych na wykorzystaniu środków produkcji pochodzenia przemysłowego. Podraża to znacznie koszty produkcji i wpływa niekorzystnie na środowisko. Uprawa roślin w długotrwałej monokulturze, może prowadzić do zjawiska zwanego zmęczeniem gleby, a nawet do wyjałowienia i degradacji gleby. ■

Danuta Karmasz
PZDR Biała Podlaska

Wyrazy głębokiego współczucia
rodzinie tragicznie zmarłego

Ignacego Ciesielczuka

składają Dyrekcja i Pracownicy

LODR w Końskowoli i Oddziału w Grabanowie

Stan i perspektywy krajowego rynku zbóż

W sezonie 2003/04 ceny zbóż gwałtownie wzrosły. Przez trzy kwartały tego sezonu drożały zboża krajowe, a jeszcze bardziej pochodzące z importu. Wzrosły także ceny zbytu produktów przemęłała zbóż i przetwórstwa wtórnego oraz detalicznych przetworów zbożowych, a w rolnictwie pogorszyła się opłacalność produkcji zwierzęcej, zwłaszcza trzody chlewnej.

Sezon 2004/05 w przeciwieństwie do poprzedniego charakteryzuje się dużym wzrostem zasobów i niewielkim spadkiem zapotrzebowania

a mniejsze, choć również, wysokie plony uzyskano w produkcji owsa i mieszanek zbożowych, pszenicy i jęczmienia.

W sezonie 2005/06 przewidywany jest wzrost bieżących nakładów produkcyjnych oraz dalszy wzrost powierzchni zasiewów zbóż.

Krajowe zużycie zbóż, po blisko 6 % spadku w sezonie 2003/04, w bieżącym sezonie może zmniejszyć się o ok. 1 %, do 25,9 mln ton. Na dotychczasowym poziomie, nieco poniżej 5,8 mln ton, pozostanie natomiast spożycie przetworów zbożowych.

W sezonie 2004/05 dojdzie do poprawy salda obrotów handlu zagranicznego produktami sektora zbożowego. Ze względu na wzrost podaży z produkcji krajowej i spadek krajowego zużycia powstanie eksportowa nadwyżka zbóż w wysokości ok. 1 mln ton. Jednak przeszkodą może stać się umocnienie złotego w relacji do euro i USD, słaba znajomość unijnych procedur ubiegania się o zezwolenia i refundacje eksportowe oraz małe rozeznanie rynków zbytu. Dlatego w sezonie 2004/05 na rynku UE oraz krajów trzecich można będzie wyeksportować nie więcej niż 350-400 tys. ton. zbóż (wraz z eksportem przetworów liczonych w ekwiwalencie ziarna).

Od 1 maja 2004 r. obowiązuje w Polsce unijny system interwencji na rynku zbóż. Na okres od 1 listopada do 31 maja 2005 r. przesunięte są terminy prowadzenia interwencyjnego skupu zbóż. W skupie obowiązuje jednolita cena interwencyjna w wysokości 101,31 euro (od listopada do maja następnego roku podwyższana co miesiąc o 0,46 eurocentów) oraz unijny system oceny jakościowej ziarna (norm i metod określania jakości) i związany z nim system potrąceń

i premii wpływających na wysokość ceny interwencyjnej płaconej dostawcom. Dodatkowym wymogiem jest wielkość pojedynczej partii zbożowej minimum 80 ton.

W sezonie 2004/05 wzrośnie podaż zbóż ze źródeł krajowych oraz spadnie chłonność krajowego rynku, co stwarzać będzie presję w kierunku spadku cen. Od listopada dolny przedział zmienności cen rynkowych pszenicy, jęczmienia i kukurydzy wyznacza cena interwencyjna, a jej wysokość w złotych bieżący kurs euro. Przy założeniu, że w dalszych miesiącach sezonu 2004/05 kurs ten wyniesie 4,1-4,3 zł to w listopadzie 2004 r. interwencyjna cena ziarna pszenicy, jęczmienia i kukurydzy spełniającego minimalne wymogi jakościowe wraz z miesięczną dopłatą wyniesie 438 zł/t (101,77 euro), a w maju 2005 r. w granicach 430-450 zł/t (104,53 euro/t).

W IV kwartale 2004 r. i w I kwartale 2005 r. ceny płacone producentom za ziarno pszenicy i jęczmienia konsumpcyjnego w obrocie rynkowym będą się kształtowały o kilka procent powyżej ceny interwencyjnej, natomiast w II kwartale 2005 r. mogą one obniżyć się do poziomu ceny interwencyjnej. Przez cały sezon niższe o kilkadziesiąt procent od cen w sezonie 2003/04 oraz o kilkanaście procent od ceny interwencyjnej będą natomiast rynkowe ceny zbóż paszowych (pszenicy, jęczmienia, żyta, owsa i pszenżyta). Natomiast w sezonie 2005/06 na rynku zbóż nie powinno dojść do zasadniczych zmian relacji popytu i podaży, wskutek czego można przewidywać, że poziom cen płaconych producentom zbóż w nowym sezonie będzie zbliżony do cen w bieżącym sezonie. ■

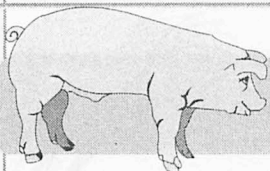
Kazimiera Kuresza
Oddział Grabanów

krajowego, co będzie miało wpływ na spadek cen zbóż.

W 2004 r. zasoby zbóż ze źródeł krajowych powiększyły się o ponad 14 %, do 29,7 mln ton. Najbardziej wzrosła podaż pszenicy (o 15 %), pszenżyta (o około 19 %) oraz żyta (o 23 %). W mniejszym stopniu (o 11 %) zwiększyły się zasoby jęczmienia.

Zbiory zbóż w 2004 r. wyniosły blisko 29 mln (licząc wraz z mieszanekami zbożowymi i kukurydzą), tj. są o 24 % większe niż w roku ubiegłym (23,4 mln ton). Na wyższe zbioryłożyło się powiększenie powierzchni zasiewów (o 2,7 %), a głównie wzrost plonowania (o 20,6 %) dzięki wyjątkowo korzystnym warunkom pogodowym. Najbardziej, w granicach 28-33 %, wzrosła produkcja pszenżyta, kukurydzy i żyta,

Wymiana doświadczeń w zakresie hodowli bydła mlecznego

W dniu 26.11.2004 roku we wsi Fiukówka gmina Krzywdą, pow. Łuków odbyło się szkolenie dla producentów mleka. Głównym organizatorem szkolenia była firma SANO oraz miejscowy lekarz weterynarii Pan Paweł Mateńko. Współorganizatorem był Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Łukowie.

Szkolenie przeprowadził Dr Peter Gerstadt z Niemiec, reprezentujący firmę SANO. Rolnicy z całego powiatu łukowskiego licznie przybyli na to szkolenie (100) osób. Dr Peter Gerstadt przedstawił słuchaczom najistotniejsze problemy hodowlane obserwowane w niemieckich gospodarstwach mlecznych.

Podstawowym problemem, jaki poruszył prelegent był poziom brakowania krów ze stad. W Niemczech, w 1960 roku wynosiło ono 15 % a w 2010 roku przewiduje się, że wzrośnie do 40 %.

W latach 60-tych główną przyczyną brakowania była niska wydajność mleczna. Poprawa mleczności krów w Niemczech była prowadzona poprzez wykorzystanie nasienia buhajów z Ameryki, Kanady i Holandii.

Obecnie głównym celem w hodowli krów w Niemczech jest uzyskanie jak najwyższej wydajności życiowej produkcji mlecznej. Dr Peter Gerstadt jest zdania, że życiowa wydajność krowy w wysokości, co najmniej, 35 tys. l mleka, gwarantuje stabilny i pewny zysk.

O poziomie produkcji mleka w stadzie decyduje żywienie. Wymaga się zbilansowania całej dawki pokarmowej pod względem energetycznym, białkowym i mineralno-witaminowym. Więcej energii zużywają krowy w oborze wolnostanowiskowej, ponieważ bardziej się przemieszczają (muszą chodzić do paszy, wody i doju), natomiast w oborze stanowiskowej otrzymują wszystko w żłobie. W żywieniu krów również związki mineralne i witaminy odgrywają bardzo dużą rolę. Wpływają na przemianę materii, decydują o zdrowotności, płodności i wydajności.

Podstawowe pasze objętościowe to: kiszonki, sianokiszonki siano i słoma. Powinny być pocięte tak, aby krowa nie mogła z przygotowanej porcji wybrać poszczególnych składników. Resztki paszy powinny być wyrzucone na płytę obornikową.

Przy żywieniu powinny być przestrzegane 3 zasady:

- I. Każdy komponent podaje się codziennie;
- II. Wszystkie komponenty należy wymieszać, aby krowa nie mogła wybierać;
- III. Krowa przez całą dobę musi mieć dostęp do paszy.

Dodatki i związki mineralne muszą pokrywać zapotrzebowanie krowy w każdym okresie jej życia. Krowy o większej wydajności muszą być traktowane indywidualnie.

W żywieniu krów przy układaniu dawek pokarmowych należy korzystać z dokumentacji kontroli użyteczności mlecznej.

Okres zasuszania, to czas przygotowania zwierzęcia do nowej laktacji i porodu. Wiele problemów w hodowli bydła mlecznego wiąże się z niewłaściwym zasuszaniem.

Aby uniknąć kwasicy w okresie zasuszania, krowy należy żywić tą samą paszą, która powinna być uzupełniona 3 kg słomy na krowę dziennie.

Ważnym zabiegiem jest pielęgnacja racic. Korektę racic należy przeprowadzać 3 – 4 razy w roku. Nie przestrzeganie tej zasady powoduje obniżenie wydajności mlecznej. Wraz ze wzrostem wydajności należy zwracać większą uwagę na prawidłowe zarządzanie stadem. Większa liczba krów w stadzie powoduje zwiększenie możliwości wystąpienia zachorowań. Każda krowa chora wymaga tyle samo pracy, co 10 zdrowych.

Bardzo ważnym czynnikiem jest przestrzeganie komfortu krowy, który polega między innymi na odpowiedniej wielkości stanowisk, dostępie do wody i ilości światła.

W oborach wiązanych jedno poidło powinno przypadać na 2 szt., a w oborach wolnostanowiskowych, na 1 mb koryta na wodę może być do 15 krów. Poidła powinny być czyste ze świeżą wodą. Przy za małych poidłach krowy nie pobierają wody w wystarczającej ilości i nie będą pobierały paszy. Pojawiają się problemy z przemianą materii, co spowoduje

Ceny zbóż,

Zboża

ceny w zł / tona

Punkt skupu	PSZENICA	JECZMIEN	ZYTO	PSZENŻ YTO	OWIES	KUKURYDZA
Biała Podlaska ceny z dnia 06.01.2005r						
Mieszalnia pasz „Wola Pasze” Biała Podlaska ul. Sidorska tel.342-22-01 (Płatność po 45 dniach od sprzedaży)	400 + VAT	380 + VAT	260 +VAT	360 + VAT	owies bezluskowy 400 + VAT zwykły 260 + VAT	380 + VAT
PZZ „MIŁOSZ” Kijowiec gm. Zalesie tel. 375 75 57	400 - 450 + VAT w zależności od jakości		310 + VAT płatność do 30 dni			
„Podlaskie Gorzelnie” Gorzelnia Witulin 21-542 Leśna Podlaska tel. 345-18-21			300 + VAT			310 + VAT termin płatności do 2 m-cy od dostawy
Podlaskie Zakłady Spirytusowe „Alkowin” sp. z o.o Międzyrzec Podl. ul. Lubelska 65 Tel. 371-50-82			300 + VAT płatność od ręki			
Wisznice ceny z dnia 03.01.2005r.						
AGRO-HANDEL Polubice W II 61	380+ VAT	380 + VAT		330 + VAT		
Radzyń Podlaski ceny z dnia 05.01.2005r.						
PPP BACUTIL Bedlno tel.352-86-01		380 + VAT		350 + VAT		
Parczew ceny z dnia 07.01.2005r..						
Młyn Gospodarczy Marek Tosciańczyk Parczew tel.083)354-17-67 ul.11-go Listopada 107	420 - 450 + VAT					

Żywiec wieprzowy i wołowy

Powiat	Żywiec wieprzowy		Żywiec wołowy		
Punkt skupu	tuczniaki	maciory	buhaje	Jałówki	Krowy
Biała Podlaska ceny z dnia 03.01-06.01 2005r.					
Biała Podlaska – Zakłady Mięsne „Dolina Łąk” Małaszewicze	3,70-3,90 + VAT				
Wisznice ceny z dnia 03.01.2005 r.					
„FELIX” Rossosz	3,80 + VAT		4,60 + VAT	3,80 - 3,90 + VAT	
Parczew ceny z dnia 03.01-07.01.2005 r.					
Parczew – ZM „LMEAT” Łuków	3,50 + VAT	3,20 + VAT	pow.600 kg 4,00-4,90 +VAT	pow. 600 kg 3,40-4,00 + VAT	pow.500 kg 2,90 + VAT
Radzyń Podlaski ceny z dnia 05.01.2005r.					
M-U „Zemat” Z.Trościańczyk i Sp. Wołyn tel. 353-01-92	4,20 + VAT	3,00 + VAT	4,20 - 4,60 + VAT	3,70 - 3,80 + VAT	

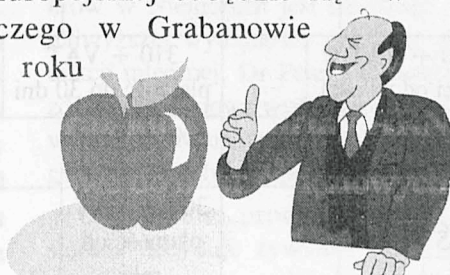
Zapraszamy na naszą stronę internetową

www.odr.cyber.pl

Seminarium dla sadowników

z zakresu Integrowanej Produkcji Owoców oraz Funduszy Strukturalnych z Unii Europejskiej odbędzie się w Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Grabanowie w dniu 27 stycznia 2005 roku o godz. 10⁰⁰.

Zapraszamy wszystkich sadowników.

I N F O R M A C J A

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Lublinie Delegatura w Białej Podlaskiej informuje, że należy zgłosić do 28 lutego 2005 roku chęć udziału w Integrowanej Produkcji Owoców i Warzyw. Zgłoszenia będą przyjmowane w siedzibie Delegatury w Białej Podlaskiej i Oddziałach w Łukowie, Parczewie i Radzynie Podlaskim. Wszystkie informacje można uzyskać pod nr tel. (083) 343 36 74.

OGŁOSZENIE

Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli Oddział w Grabanowie

organizuje w okresie jesienno-zimowym kursy chemizacyjne dla rolników posiadających opryskiwacze i wykonujących zabiegi ochrony roślin na plantacjach towarowych oraz kupujących środki ochrony roślin bardzo toksyczne i toksyczne dla ludzi. Obowiązek posiadania takiego przeszkolenia wynika z ustawy o ochronie roślin. Szkolenie jest płatne. Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego na drugiej stronie niniejszego wydawnictwa.

Lekarz weterynarii

Radostaw Czyżak

tel. praca (083) 345 30 11

Zakład Lecznictwa

Zwierząt

21-504 Rokitno

tel. kom. 0 603 184 254

Autoryzowany dealer firmy

Westfalia Landtechnik Polen Sp. z o.o.

WESTFALIA

P.P.H.U. „MLEKO-SYSTEM”

ul. Składnicowa 8

21-200 Parczew

tel. (083) 355 13 09, fax. (083) 355 13 08

Oferuje

- Wyposażenie budynków inwentarskich do hodowli bydła
 - urządzenia udojowe i schładzające (nowe i używane) firmy Westfalia
 - kalenice dachowe oraz kurtyny firmy ARNTJEN
 - przegrody stanowiskowe do obór uwięziowych oraz wolnostanowiskowych
- Wozy paszowe firmy TRIOLIET
- Środki higieny doju
 - Części zamienne do wszystkich typów dojarek
 - Fachowe doradztwo
 - Artykuły zootechniczne

SPRZEDAŻ RATAŁNA

Informacje rynkowe

Notowania cen na targowiskach

sporządzone przez Oddział LWODR
w Grabanowie (ceny w zł za jednostkę)

Lp	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 03.01.2005 poniedziałek	Parczew 04.01.2005 wtorek	Piszczac 05.01.2005 środa	Radzyń Podlaski 05.01.2005 środa	Biała Podlaska 06.01.2005 czwartek	Miedzyrzec Podlaski 06.01.2005 czwartek
1	Pszenica	dt	-	-	40	47-50	48-50	-
2	Pszenżyto	dt	-	-	35 - 38	37-40	38-40	-
3	Żyto	dt	-	-	28-30	30	-	-
4	Owies	dt	-	-	25 - 30	30	30 - 32	-
5	Owies bezłuskowy	dt	-	-	-	-	55	-
6	Jęczmień	dt	-	-	40-42	46-47	48	-
7	Mieszanka zbóżowa	dt	-	-	30 - 32	33-36	38-40	-
8	Kukurydza	dt	-	-	-	-	45	-
9	Lubin wąskolistny	dt	-	-	-	-	50	-
10	Ziemniaki	dt	-	-	-	-	28-30	-
11	Prosięta 10-15 kg	para	230 - 250	-	240 - 260	220 - 240	-	-
12	Prosięta pow. 15kg	para	260 - 300	270-280	270 - 290	250 - 300	-	-
13	Jaja	szt.	0.28-0.32	-	0.29 - 0.36	0.26 - 0.40	0.22 - 0.30	0.20-0.40
14	Gruszki	kg	2.00 - 2.50	-	2.00-3.00	2.00 - 2.50	2.00-2.50	2.00
15	Jabłka	kg	0.70 - 1.30	0.70-1.30	0.70 - 1.50	0.70 - 1.40	1.10 - 1.50	0.70-1.20
16	Orzechy laskowe	kg	9.00-10.00	-	8.00-10.00	-	8.00	-
17	Orzechy włoskie	kg	3.50-4.00	-	3.00-4.00	-	3.50-4.00	-
18	Cebula	kg	0.40 - 0.80	0.50-0.60	0.4 - 0.80	0.60-0.80	0.80-1.30	0.70-0.80
19	Czosnek	szt	0.50 - 0.80	-	0.60 - 0.80	-	-	-
20	Czosnek	kg	-	-	-	-	10.00	-
21	Papryka	kg	-	-	-	11.00	-	-
22	Pomidory	kg	-	-	-	3.80-4.50	-	-
23	Ogórki kiszane	kg	-	-	-	-	3.00 - 4.00	3.90
24	Kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	2.00	1.50
25	Kapusta	szt.	1.00-1.50	-	1.00- 1.50	0.50 - 1.00	-	0.50
26	Kapusta	kg	-	-	-	-	0.45-0.55	-
27	Kapusta pekińska	główka	-	-	-	-	1.00-2.00	-
28	Kapusta pekińska	kg	1.50-2.00	-	1.50-2.00	-	-	-
29	Kapusta czerwona	główka	-	-	-	-	-	1.00
30	Pieczarki	kg	-	-	5.00 - 5.50	3.50-5.00	4.50-5.00	-
31	Marchew	kg	0.60 - 0.80	0.60- 0.80	0.60 - 0.80	0.40-0.60	0.80-1.00	0.60
32	Miód	kg	15.00- 20.00	-	18.00 - 20.00	-	18.00	-
33	Buraki czerwone	kg	0.60 - 0.80	0.60 - 0.80	0.70 - 0.80	0.60-0.70	1.00	0.60
34	Seler	kg	2.00	1.80-2.20	2.00-2.50	1.50-1.80	2.00-2.50	2.00-2.40
35	Por	szt.	0.50-0.80	0.50-0.70	0.60-1.00	-	-	-
36	Por	kg	-	-	-	-	2.00-2.50	2.00
37	Pietruszka	kg	1.50 - 2.00	1.00-2.00	1.50 - 2.00	1.50-1.80	2.00-2.50	2.00
38	Ziemniaki	kg	-	0.40-0.60	0.40	0.30-0.40	0.40 - 0.50	-
39	Pestka dyni	kg	3.00- 3.20	-	-	-	-	-

Przedstawiamy laureata

W dniu 9 grudnia w Warszawie odbyło się podsumowanie Eurokonkursu Społeczno-Gospodarczego „Przyjaciel Europy”. Z naszego regionu laureatem w kategorii „Europejskie gospodarstwo rolne” został p.

Jerzy Płudowski zam. Popławy Rogole gm. Trzebieszów pow. łukowski. Rolnik otrzymał również odznakę honorową „Zasłużony dla rolnictwa” przyznaną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju. Posiada również Dyplom za zasługi dla rolnictwa przyznany z okazji Dożynek Powiatowych przez Zarząd Województwa Lubelskiego. Rolnik posiada 45-hektarowe gospodarstwo specjalizujące się w produkcji mleka. Za wysokie osiągnięcia produkcyjne w 2003 roku oraz za działalność społeczno-samorządową z rąk Prezesa Spółdzielni Mleczarskiej SPOMLEK w Radzynie Podlaskim Szczepana Skomry otrzymał dyplom.

Wisznice:	prosięta	podaż mała	popyt mały
Piszczac:	zboża	podaż mała	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt mały
Radzyń Podlaski:	zboża	podaż średnia	popyt mały
	prosięta	podaż średnia	popyt duży
Biała Podlaska:	zboża	podaż mała	popyt mały

ZIOMIX LK

Już w sprzedaży!!!

***Nowa mieszanka paszowa uzupełniająca
dla loch wysokoprośnych i karmiących:***

z wysokim poziomem aminokwasów: lizyna 3,8%

z witaminami: A-75 000 j.m., D - 10 000 j.m., E - 400 mg

z chlorkiem choliny - 4 000 mg

ze wszystkimi makro i mikroelementami

Zastosowanie:

dla loch karmiących: 18% M..P.U. LK Ziomix

wymieszane z 82% zbóż (jęczmień, pszenica)

dla loch wysokoprośnych: 16% M.P.U. LK Ziomox

wymieszane z 84% zbóż (jęczmień, pszenica, kukurydza)

Zalety: wysoka płodność, wyraźna ruja, wiele prosiąt

SKLEP-HURTOWNIA oferuje :

- pasze i koncentraty własnej produkcji
- śruty poekstrakcyjne, dodatki paszowe
- wyposażenie pomieszczeń inwentarskich, okna inwentarskie
- środki higieny doju firm: HENKEL, DE LAVAL; VITTRA
- produkty firm: LNB, SANO, SCHAUMANN, JOSERA
- części do ciągników i maszyn rolniczych
- artykuły zootechniczne - weterynaryjne
- akumulatory, ogumienie, oleje rozlewne
- środki ochrony roślin
- nawozy

ZAPEWNIAMY:

- atrakcyjne ceny, fachową obsługę, możliwość zakupów na raty

Kojpasz Sp.j. KOSSOWSKI, JAKUBIUK

SKLEP- HURTOWNIA:

ul. Przemysłowa 13

21-580 Wisznice

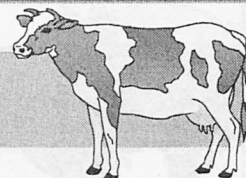
tel. (083) 378 15 23

BIURO:

tel. (083) 378 22 52

tel./fax (083) 378 16 23

kom. 0504 102 143

➡ spadek produkcji mleka.

W oborach dla krów mlecznych jeden metr powierzchni okna do powierzchni podłogi powinien wynosić jak 1:18. Światło potrzebne jest też nocą, aby krowa mogła pobierać paszę i obserwować otoczenie. Do właściwej przemiany materii potrzebny jest także tlen, dlatego należy zapewnić zwierzętom dużo świeżego powietrza.

W oborze dobrze jest zamocować zgrzebło- szczotka, przy którym krowa pozbywa się starej sierści. Latem, gdy temperatura w oborze przekracza 20 °C, należy schładzać pomieszczenie mgiełką wodną lub wentylatorem. Posadzki w oborze muszą być szorstkie, co korzystnie wpływa na racice. Podstawą uzyskania „dobrej krowy” jest również prawidłowy odchów cieliczek od urodzenia aż do pierwszego wycielenia. Bardzo ważnym okresem w odchowie jałówek jest prawidłowe żywienie, ponieważ tworzenie tkanki wymienia następuje w 6 – 8 miesiącu życia jałówki. Tkanka gruczołowa wzrasta szybciej niż inne. Ta faza ma wpływ na wydajność krowy.

Dój mleka należy wykonywać sprawnymi aparatami. Przestrzegać należy częstotliwości doju co 12 godz. oraz używać odzieży ochronnej i rękawic gumowych.

Prawidłowy dój wpływa na zdrowotność wymienia, co decyduje o liczbie komórek somatycznych. Prawidłowa ilość komórek somatycznych wynosi poniżej 100 tys.

Przy ilości zwiększonej do 250 tys. produkcja mleka spada o 10%. Wzrost komórek somatycznych powyżej 400 tys. powoduje spadek produkcji mleka o 20 %.

Podsumowując należy stwierdzić, że kwota mleczna przyznana gospodarstwu powinna być uzyskiwana od jak najmniejszej liczby krów, co wpływa na wzrost opłacalności produkcji. Przekazane przez wykładawcę wskazówki są bardzo cenne. Rolnicy uczestniczący w szkoleniu wykorzystają je w swoich gospodarstwach.

Maria Radomska
PZDR Łuków

Jak zorganizować produkcję bydła mięsnego

W gospodarstwach posiadających duży areal użytków zielonych i ziemi słabo wykorzystanej powinny rozważyć możliwość chowu bydła mięsnego. Biorąc pod uwagę względy organizacyjne i ekonomiczne stado krów mięsnych powinno liczyć przynajmniej 20 szt. Według opinii rolników największą wadą tego kierunku produkcji jest powolny obrót kapitału.

Bydło ras mięsnych ma inne wymagania utrzymania niż mlecznych. Znosi niskie temperatury, mogą im wystarczyć zadaszone wiaty ze stałym dostępem do wybiegów i wody w niezamarzających poidłach. Nakłady inwestycyjne na budynek dla bydła mięsnego są niewspółmiernie niższe niż dla bydła mlecznego. Zaleca się utrzymywanie na stanowiskach bez uwięzi i głębokiej ściółce.

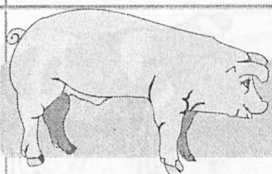
Stado bydła mięsnego można stworzyć poprzez zakup czystorodowego materiału hodowlanego wybranej rasy mięsnej najlepiej dostosowanej do wymagań rynku i możliwości gospodarstwa. Ta metoda założenia stada jest szybka, lecz bardziej kosztowna ze względu na wysoką cenę materiału hodowlanego (cena jałówki cielnej dochodzi do 6000 zł). Stado mięsne można również stworzyć poprzez krzyżowanie wypierające polegające na konsekwentnym krzyżowaniu mieszańców z buhajami ras mięsnych. Jest to metoda pracochłonna i trwa to 5 – 6 lat, lecz zwierzęta dobrze przystosowują się do lokalnych warunków środowiska. Organizując rozród i terminy wycieleń należy tak zaplanować, aby wycielenia przypadały na okres zimowy i wczesnowiosenny (II – IV) wówczas cielęta mogą korzystać

z pastwiska a krowy mają wyższą mleczność. Jałówki ras mięsnych należy kryć w wieku około półtora roku, lecz dodatkowo zależy to od rasy i systemu żywienia. Generalnie przyjmuje się, że jałówka powinna osiągnąć wagę 350 kg. Najlepszym terminem odsadzania cieląt jest wiek 7 miesięcy i żeby on przypadł pod koniec okresu pastwiskowego. Buhaj w stadzie nie powinien być dłużej niż przez 3 lata ze względu na możliwość krycia córek. Przy optymalnym wykorzystaniu buhaja zakłada się, że stado powinno liczyć 20 – 25 krów.

Organizując produkcję bydła mięsnego należy wziąć pod uwagę bazę paszową, którą posiada gospodarstwo, najtaniej jest utrzymywać bydło od maja do listopada na pastwisku. Szacuje się, że 1 ha pastwiska wystarcza na 2 do 3 sztuk dużych. Krowy mięsne po okresie wypasu, jeżeli są w dobrej kondycji w zimie mogą być żywione wyłącznie paszami objętościowymi (siano, kiszzonka, słoma). Sztuki przeznaczone na opas należy żywić mniej lub bardziej intensywnie, a przyrosty wahają się od 850 do 1500 gram. Obecnie zalecana jest krzyżówka z limousine, gdyż na tę rasę jest najlepszy popyt.

Stanisław Kozak
PZDR Parczew

Białkowe komponenty paszowe w mieszankach dla trzody chlewnej

Wycofanie z żywienia zwierząt produktów pochodzenia zwierzęcego spowodowało konieczność zastąpienia w paszach dla trzody chlewnej stosowanych dotychczas mączek zwierzęcych innymi paszami wysokobiałkowymi. Dlatego powszechnie stosowane są obecnie te pasze pochodzenia roślinnego, które dzięki wysokiej zawartości białka pozwalają właściwie zbilansować skład mieszanki czy dawki pokarmowej. Należą do nich przede wszystkim śruty poekstrakcyjne i nasiona roślin strączkowych. Ze śrut poekstrakcyjnych powszechnie stosowane są śruta sojowa i rzepakowa, chociaż w sprzedaży pojawiają się też inne śruty, jak lniana czy słonecznikowa. Śruta sojowa jest najbardziej wartościową paszą dla wszystkich grup produkcyjnych zwierząt o wysokiej zawartości białka (44-46 %) i dobrym składzie aminokwasowym. Mniejsze znaczenie w żywieniu ma śruta rzepakowa. Zawiera ona bowiem glukozynolany, ograniczające jej przydatność żywieniową. Śrutę rzepakową można stosować w żywieniu tuczników, natomiast należy jej unikać w przypadku zwierząt hodowlanych i reprodukcyjnych. Jest to również pasza o wysokiej zawartości białka (ok. 37 %), ale mieszanki z jej udziałem powinny być uzupełnione lizyną.

Z nasion roślin strączkowych w żywieniu trzody chlewnej stosuje się groch, bobik i łubiny, z których najbardziej przydatny jest łubin żółty. Nasiona roślin strączkowych zawierają duże ilości białka o wysokiej zawartości lizyny, pozwalają więc uzupełnić zboża w ten istotny aminokwas. Jednocześnie zawierają one mało aminokwasów siarkowych (metionina, cystyna), dlatego wymagają uzupełnienia innymi komponentami białkowymi.

Nasiona roślin strączkowych zawierają jednak tzw. substancje

antyżywieniowe, które są czynnikiem ograniczającym ich udział w dawkach dla trzody chlewnej. W łubinach czynnikiem antyżywieniowym są alkaloidy, mogące powodować uszkodzenia wątroby i trudności w oddychaniu. W grochu i bobiku występują taniny, mające zdolność wytrącania białka. Substancje te występują głównie w okrywie nasiennej dlatego ich poziom w nasionach łuszczonych jest znacznie niższy. Z nasion roślin strączkowych najbardziej bezpieczny jest groch. Zawiera on najmniej tanin i garbników, a jedynym związkiem ograniczającym go w żywieniu jest obecność czynnika antytrypsynowego. Dlatego groch można stosować w dawkach dla wszystkich grup produkcyjnych trzody chlewnej. Nasiona bobiku zawierają więcej tanin, mają gorzkawy smak i

mogą być stosowane w żywieniu loch i tuczników, natomiast nie należy go podawać dla prosiąt i warchlaków. Ograniczone zastosowanie w żywieniu ma łubin, który może występować tylko w dawkach dla tuczników.

Stosowanie w żywieniu nasion roślin strączkowych oraz poekstrakcyjnej śruty rzepakowej umożliwia uzyskanie dobrych wyników w tuczu świń w postaci dobrych przyrostów masy ciała oraz wysokiej, procentowej zawartości mięsa w tuszy. Niektóre z nasion roślin strączkowych, jak groch i peluszkę oraz poekstrakcyjna śruta rzepakowa mogą stanowić dobre zamienniki tradycyjnych pasz wysokobiałkowych, głównie śruty sojowej i mączek zwierzęcych.

Czesława Mirczewska

Bezpieczny udział nasion roślin strączkowych w mieszankach i dawkach dla trzody chlewnej:

Lp.	Grupa produkcyjna	Groch (w %)	Bobik (w %)	Łubin żółty (w %)
1.	Prosięta	0-5	-	-
2.	Warchlaki	0-5	-	-
3.	Lochy	0-10	0-5	-
4.	Tuczniki do 60 kg	0-15	0-10	0-10
5.	Tuczniki pow. 60 kg	0-20	0-15	0-15

REKLAMA REKLAMA REKLAMA

Agrom

nawadnianie

ciągniki i kombajny NEW HOLLAND

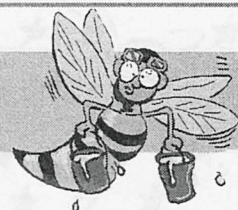
maszyny rolnicze znanych firm

pasze, koncentraty, premiksy

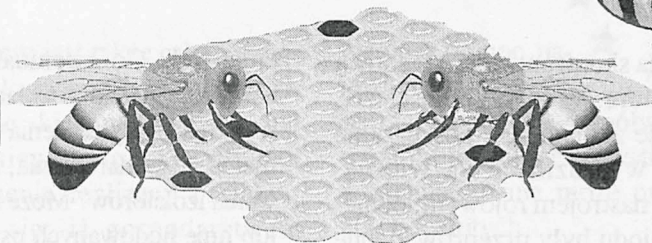
nawozy, środki ochrony roślin

Jasionka 102, 21-200 Parczew
☎ 355-05-22; kom. 0 604 296 337

ZAPRASZAMY

Zima w pasiece

Zimowla pszczół rozpoczyna się po ostatnich lotach jesiennych – najczęściej jest to w listopadzie a kończy pierwszym oblotem wiosennym, co ma miejsce najczęściej w marcu. Okres ten trwa w naszym regionie w przybliżeniu 5 miesięcy. Rodzinom dobrze przygotowanym do zimowli należy w tym czasie zapewnić przede wszystkim spokój.

W pasiekach sprawdzamy tylko czy rodziny nie są niepokozone przez ptaki, sprawdzamy zabezpieczenia uli przed gryzoniami.

❄ **Szczególną uwagę należy zwrócić na wentylację w ulach zimujących rodzin.**

Po pierwszych przymrozkach, należy usunąć beleczki z pomiędzy mat i ścian ula, aby umożliwić sprawną wentylację. Para wodna z gniazda powinna mieć możliwość ujścia nad ocieploną powalę ula i dalej poprzez otwory wentylacyjne w kołnierzu lub w daszku na zewnątrz.

Dla prawidłowego spalania spożywanego pokarmu i odprowadzenia pary wodnej kłęb pszczeli potrzebuje ok. 100 - 120 litrów powietrza na dobę. W przypadku niezapewnienia

prawidłowej wentylacji przy temperaturze 10°C następuje wykroplenie pary wodnej. Skutki są natychmiastowe: fermentacja zapasów pokarmu, zapleśnienie plastrów. Zbyt obszerna przestrzeń przydzielona pszczołom do zimowania stworzy płaszczyznę różnic temperaturowych, na skutek której będzie wykraplała się para wodna. Dlatego najistotniejszym jest zapewnienie odprowadzenia pary wodnej znad kłębu i niedopuszczenie do tworzenia punktów rosy w ulu.

Błędne jest przykrywanie materiałami higroskopijnymi lub szczelnymi ramek z góry. Istotnym jest materiał użyty do ocieplenia. Zaleca się wszelkiego rodzaju poduszki wypełnione sieczką, plewami, suszoną paprocią, pakułami. Nieodpowiednie są płyty pilśniowe czy styropianowe. Niedopuszczalne jest szczelne przykrycie folią lub papierami. Istotne jest wykroplenie pary wodnej poza strefę plastrów. Otwory wentylacyjne w kołnierzu lub daszku powinny być umieszczone w przeciwnych ścianach. Niedopuszczalne jest, aby daszek stykał się z poduszką ocieplającą.

❄ **Naprawiamy i modernizujemy sprzęt.** Nawet, jeśli nie powiększamy pasiek, każdego roku należy sprzęt i urządzenia pasieczne wzbogacić o coś nowego. Kto nie inwestuje, zostaje w tyle.

❄ **Uczymy się.** Czytamy prasę i literaturę fachową. Uczestniczymy w zebraniach i szkoleniach organizowanych przez związki pszczelarskie.

❄ **Intensywnie sprzedajemy miód i inne produkty.**

❄ **Wytapiamy wosk i wykonujemy świece.**

❄ **Zamawiamy matki pszczele.** Im wcześniej tym lepiej.

❄ **Analizujemy ubiegły sezon pszczelarski pod względem:**

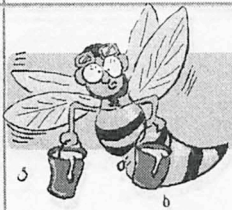
- **hodowlanym:** czy mamy właściwe pogłowie pszczół? Czy są to pszczoły miodne, łagodne, odporne na choroby, czy rozwijają się dynamicznie, czy nie są nadmiernie rojliwe, czy są dostosowane do naszych warunków klimatycznych i pożytkowych?

- **zdrowotnym:** jak było z noseą i grzybicą? Może nie zachowaliśmy podstawowych warunków higienicznych. Jak było z wymianą i przetopieniem starych plastrów? Czy przypadkiem w zasięgu lotu naszych pszczół nie ma zaniedbanych pasiek, będących źródłem zachorowań naszych pszczół?

- **gospodarki pasiecznej:** czy dobór przeprowadzonych zabiegów był trafny i czy były one przeprowadzone terminowo? Wątpliwości

ciąg dalszy na s.14

➔ można skonfrontować z fachową literaturą. W szczególności zaś, czy takie zabiegi, jak poszerzanie gniazd w rodzinach na wiosnę, walka z nastrojem rojowym, odbieranie miodu były przeprowadzone prawidłowo. Czy wymieniam planowo matki, aby nie zostawiać w rodzinach matek starszych niż dwuletnie? Czy przygotowałem rodziny pszczoły do zimowli i następnego sezonu? Chodzi o stymulację czerwienia w sierpniu i zakończenie dokarmiania pszczoły na zimę - najpóźniej do 15 września.

- **lokalizacja pasieki:** czy moje pszczoły nie są nadmiernie uciążliwe dla sąsiadów? Może należy pasiekę obsadzić żywopłotem. Czy ustawieniem pasieki nie spowodowaliśmy przepszczenia terenu, a więc słusznych pretensji kolegów pszczelarzy, dotychczasowych użytkowników pastwiska pszczoły?

- **bazy pożytkowej:** czy pastwisko pszczoły zapewni pasiece zbiory na poziomie, który by nas satysfak-

cjonował? Co ewentualnie zasiał, zasadzić? Może rozkład pożytków wymaga uwzględnienia specjalnych metod gospodarowania, np. zastosowania izolatorów? Może zmienić rasę lub linię hodowanych pszczoły?

- **samokształcenia:** w czym muszę się jeszcze dokształcić? Czego powinienem nauczyć się, dowiedzieć? Co przemyśleć i przedyskutować? Może w następnym sezonie należy coś przetestować, przeprowadzić jakieś doświadczenie lub opracować nową strategię?

- **jakości miodu:** może zbyt wcześnie wybrałem miód i dlatego jest zbyt rzadki? Może spóźniłem się z miodobraniami, przez co nie uzyskałem miodu odmianowego? Może źle przechowywałem miód lub nie zadbałem o właściwy przebieg krystalizacji?

Mały żuk ulowy jest już w Europie. Obecność *Aethina tumida* stwierdzono w Portugalii.

Niemieckie media pszczelarskie

przekazały informację o pojawieniu się małego chrząszcza ulowego w Portugalii. Dr Wolfgang Ritter podał, że chrząszcza znaleziono w Europie. To, co do niedawna było jedynie ostrzeżeniem dla krajów Unii Europejskiej i całej Europy, znalazło obecnie swoje potwierdzenie: chrząszcz został rozpoznany w Portugalii. Tym samym po raz pierwszy oficjalnie stwierdzono jego występowanie w Europie.

Owada sprowadzono z Teksasu. Według ściślejszych informacji, podanych przez brytyjską stronę poświęconą pszczelarstwu, larwy chrząszcza zostały znalezione w klateczkach z matkami. W obecnej chwili Portugalczycy zajmują się tępieniem zawleczzonej populacji chrząszcza. Rodziny pszczoły zostały zniszczone, a grunt, w którym mogły znajdować się poczwarki owada, zdezynfekowany. Daje to nadzieję, że niebezpieczeństwo zostało tym razem zażegnane w zarodku. ■

Na podstawie prasy pszczelarskiej opracował - Marian Katalun

A może skorzystać z dofinansowania Unii na inwestycje w gospodarstwie?

Stając się członkiem Unii Europejskiej, Polska otrzymała możliwość korzystania z różnych form wsparcia rozwoju obszarów wiejskich, w tym sektora rolniczego.

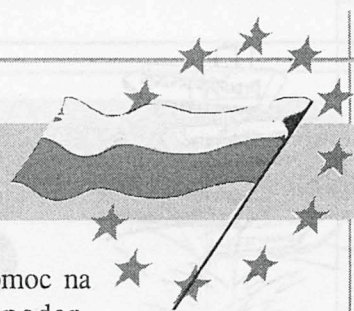
Różnorodność pomocy, która jest dostępna już w chwili obecnej, lub też zostanie uruchomiona w najbliższych miesiącach, budzi wśród mieszkańców wsi wiele emocji. Z jednej strony ogromne zainteresowanie nowymi możliwościami i nadzieja na poprawę, z innej - uczucie zagubienia potencjalnego beneficjenta w gąszczu działań oferowanych w poszczególnych programach i związanych z nimi procedur.

Działanie Sektorowego Programu Operacyjnego - Rolnictwo pod nazwą „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” ma na celu pomoc dla rolników, osób fizycznych i osób prawnych, prowadzących działalność rolniczą lub produkcję w działach specjalnych produkcji rolnej na inwestycje z zakresu modernizacji gospodarstw. Przedsięwzięcia te posłużą podniesieniu jakości i obniżeniu kosztów produkcji, jej rynkowemu ukierunkowaniu, dostosowaniu gospodarstw do standardów UE w zakresie higieny i bezpieczeństwa żywności, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt.

Pomoc mogą otrzymać rolnicy, czyli właściciele lub dzierżawcy gospodarstw rolnych, osoby prowadzące produkcję w działach specjalnych w produkcji rolnej oraz osoby prawne prowadzące działalność rolniczą lub produkcję w działach specjalnych produkcji rolnej. Pomoc można przeznaczyć na:

- budowę i modernizację budynków i budowli do produkcji rolnej,
- zakup stada podstawowego zwierząt hodowlanych,
- zakładanie sadów i plantacji,
- zakup, instalację lub budowę urządzeń do nawadniania upraw, ➔

Wspólna polityka rolna

- ➔ • zakup sprzętu i maszyn rolniczych (również używanych),
- zakup gruntów rolnych oraz gruntów z nasadzeniami i naniesieniami,
- zakup, instalacje lub budowę urządzeń służących ochronie środowiska i poprawie higieny produkcji rolnej.

Dopłatę można także otrzymać na przygotowanie planów realizacji projektów i dokumentacji technicznej.

Warunkiem otrzymania pomocy jest, aby beneficjent posiadał odpowiednie kwalifikacje zawodowe, czyli:

- wykształcenie rolnicze wyższe lub średnie.
- wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe i co najmniej trzyletni staż pracy w rolnictwie.
- wykształcenie nierolnicze wyższe lub średnie i co najmniej trzyletni staż pracy w rolnictwie.
- lub ukończone studia podyplomowe z zakresu związanego z rolnictwem.

Jeżeli beneficjent jest osobą prawną, (np. spółdzielnia produkcyjna) wymagane jest, aby w momencie ubiegania się o pomoc zatrudniał do prowadzenia gospodarstwa osobę o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych, czyli: wykształceniu rolniczym wyższym lub średnim lub wykształceniu nierolniczym wyższym lub średnim i co najmniej trzyletnim stażu pracy na stanowisku kierowniczym w rolnictwie.

Warunkiem jest także, aby gospodarstwo było żywotne ekonomiczne w momencie składania wniosku lub wykaże osiągnięcie żywotności po zakończeniu realizacji projektu; przyjmuje się, iż gospodarstwem żywotnym jest gospodarstwo o wielkości ekonomicznej co najmniej 4 ESU, tj. 4800 euro.

Gospodarstwo powinno także spełniać minimalne standardy w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt, w momencie składania wniosku lub spełnić je po zrealizowaniu inwestycji.

Realizacja projektu nie może spowodować wzrostu produkcji, dla którego brak normalnego rynku zbytu np.: wzrost produkcji, dla której istnieją limity produkcji na poziomie gospodarstwa, musi się mieścić w ramach tego limitu lub umowy przedwstępnej z odbiorcą na zbyt całości produkcji wytwarzanej w gospodarstwie.

Warunkiem przyznania pomocy jest bieżące uregulowanie zobowiązań podatkowych oraz z tytułu ubezpieczeń społecznych w ZUS lub KRUS.

Pomoc może wynieść maksymalnie 300 tys. złotych dla jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo w okresie realizacji Programu. Oznacza to, że jeden beneficjent może otrzymać pomoc nie wyższą niż 300 tys. złotych. Jeżeli realizuje projekty w dwóch gospodarstwach, pomoc udzielona na obydwa gospodarstwa nie może przekroczyć 300 tys. złotych.

Jeżeli o pomoc na jedno gospodarstwo ubiegają się współwłaściciele, wsparcie udzielone wszystkim współwłaścicielom nie może przekroczyć 300 tys. złotych.

Zwrot części poniesionych kosztów kwalifikowanych projektu można zapisać w następujący sposób:

- zwrot 50% kosztów kwalifikowanych projektu;
- 55% jeśli beneficjent jest młodym rolnikiem;
- 60% jeśli gospodarstwo jest położone na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania;
- 65% jeśli beneficjent jest młodym rolnikiem, a jego gospodarstwo jest położone na niekorzystnych warunkach gospodarowania.

W celu uzyskania wsparcia, rolnik musi wypełnić formularz wniosku, dostępny w ARiMR i złożyć go wraz z niezbędnymi załącznikami w Oddziale Regionalnym ARiMR. Po zweryfikowaniu wniosku przez Agencję, ta ostatnia podpisuje z rolnikiem umowę na realizację konkretnej, zapisanej we wniosku inwestycji.

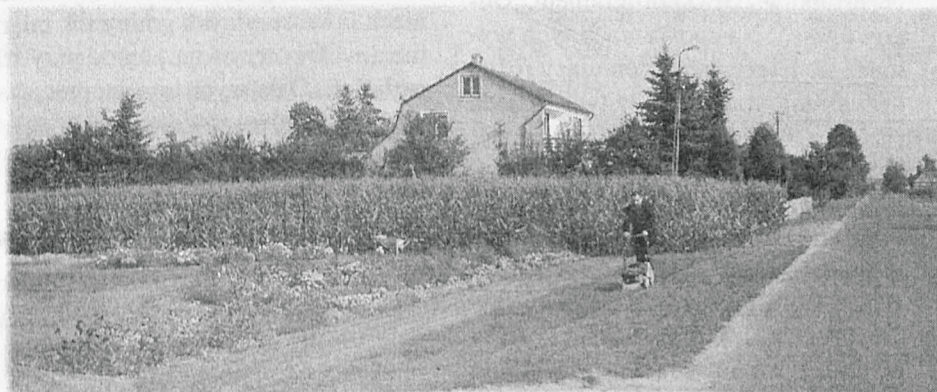
Po przeprowadzeniu inwestycji rolnik musi złożyć wniosek o refundację wraz z fakturami i wtedy dopiero otrzymuje pieniądze. Pomoc będzie udzielana według kolejności zgłoszeń, w ramach dostępnej puli środków.

Doradcy Oddziału Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Grabanowie służą pomocą w wypełnianiu wniosków do Agencji i udzielają w tym zakresie porad.

Może więc warto zgłosić się do powiatowego Zespołu lub do Oddziału w Grabanowie i przedyskutować pomysł na dotowarowanie swojego gospodarstwa?

Opracowanie: Paweł Kogut
Janina Kempka

Odnowa wsi – gmina ŁUKÓW

„Szkoła Liderów Odnowy Wsi” to cykl szkoleń realizowanych w ramach projektu finansowanego przez Program Agro – Info. Projekt adresowany jest do mieszkańców wsi, samorządów gminnych, organizacji wiejskich oraz osób wiejskich i poprawy jakości życia na wsi.

W pierwszych dniach września 2004 roku taki cykl szkoleń zorganizowany był przez LODR Oddział w Grabanowie. Ilość uczestników tego szkolenia była ograniczona. Z tego też względu z terenu powiatu łukowskiego wzięcie udziału w tym przedsięwzięciu mogliśmy zaproponować tylko jednej gminie - Gminie Łuków. Samorząd gminy wytypował swych przedstawicieli: Panią Katarzynę Kuć, Pana Andrzeja Małką – pracowników Urzędu Gminy, oraz Panią Bożenę Jezierską – mieszkankę wsi Suchocin. W szkoleniu uczestniczyło też dwoje pracowników PZDR Łuków.

Prowadzący w jasny i przystępny sposób przedstawili uczestnikom jakie możliwości zawiera Sektorowy Program Operacyjny w działaniach: „Odnowa wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego” oraz pilotażowy program „Lider +”. W trakcie pięciodniowego szkolenia składającego się z części teoretycznej, dyskusji, omawiania istniejących przykładów, propozycji rozwiązań tworzonych przez uczestników oraz praktycznego wypełniania wniosku postanowiono, że należy zacząć działać. Wymienieni wyżej podjęli działania na terenie Gminy Łuków. Już 23 września 2004 roku Pani Wójt Kazimiera Goławska wystosowała pismo „...Odnowa wsi – nasza szansa...”, w którym zawarte zostały wszelkie informacje z zakresu tworzenia grup inicjatywnych, konsultacji społecznych, planów odnowy wsi i realizacji projektów przez sołectwa.

Mottem tego pisma jest afrykańskie przysłowie „...Wielu

małych ludzi, czyniąc w wielu małych miejscach wiele małych rzeczy, może zmienić oblicze świata...”. Pismo to otrzymali wszyscy radni i sołtysi gminy Łuków. Ustalono też, że odpowiedzialnymi za organizację tego działania będą, Pani Katarzyna Kuć i Pan Andrzej Małek. Zainteresowanie tym programem było prawie natychmiastowe, już po kilku dniach zaczęły wpływać propozycje sołectw i innych organizacji, które chciałyby coś zrobić dla swych społeczności. W gminie tworzona jest baza danych zawierająca inwentaryzację zasobów poszczególnych sołectw oraz propozycje ich działań w zakresie odnowy wsi.

Oferta skierowana była do wszystkich sołectw i organizacji działających na terenie gminy, lecz jak to w życiu bywa, aktywni, bardziej zorganizowani, posiadający w swym gronie liderów mających wizję mają większe szanse realizacji swoich celów. Po wstępnej analizie zaangażowania i zorganizowania społeczeństwa, możliwości finansowych i planów strategicznych gminy wytypowano cztery sołectwa, w których ewentualnie mogłyby być realizowane pierwsze projekty. W pierwszych dniach października liderzy zorganizowali zebrania wiejskie, na które zaproszono mieszkańców, przedstawicieli organizacji działających na wsi i przedstawicieli samorządu gminnego. Zebrania odbyły się w: Zalesiu dla mieszkańców wsi Zalesie i Dąbie, oraz w Krynce dla mieszkańców wsi Kryнка i Turze Rogi. Zapoznano uczestników z SPO i programem „Odnowa wsi”. Na spotkaniach tych wyłonili się liderzy reprezentujący różne organizacje działające w tych wsiach (LZS, OSP, KGW, UKS i inne), którzy postanowili aktywnie uczestniczyć w realizacji swoich zamierzeń. Powstałe Grupy Odnowy Wsi zostały wsparte poprzez wytypowanych przez Urząd Gminy koordynatorów (głównie pracownicy UG zamieszkujący w danej wsi), w celu udzielania

pomocy przy opracowywaniu Planów Rozwoju Miejscowości i weryfikacji zbieżności planowanych projektów ze strategią gminy, planem zagospodarowania i budżetem.

Przewidywany termin składania wniosków do Urzędu Marszałkowskiego miał nastąpić w listopadzie 2004r. W tym czasie najbardziej zaangażowaną grupą okazały się Turze Rogi, które ustaliły priorytetowe zamierzenia dla rozwoju swojego sołectwa. Terminy składania wniosków zostały jednak przesunięte, daje to czas na dopracowanie pozostałych planów dla wsi Dąbie i Zalesie. Trwają też konsultacje społeczne we wsi Kryнка. Przy opracowywaniu Planów Rozwoju Miejscowości dużą aktywność wykazały społeczności wiejskie i nie sposób wszystkich aktywnych wymienić z imienia i nazwiska. Chciałbym jednak wymienić kilka najbardziej zaangażowanych osób biorących udział w opracowywaniu planów. Należą do nich:

- Turze Rogi - p. Janusz Jezierski, p. Zbigniew Peryt,
- Dąbie - p. Ewa Świdowska, p. Ewa Celej,
- Zalesie - p. Lidia Manowiec, p. Mariusz Osiak,
- Kryнка - p. Zbigniew Tomasiewicz, p. Marcin Niedziółka.

SPO obowiązuje w latach 2004-2006. Dlatego też samorząd gminy zachęca pozostałe sołectwa do aktywności i opracowywania Planów Rozwoju Miejscowości. Plany te będą uwzględniane w zamierzeniach inwestycyjnych gminy i w miarę możliwości otrzymają pomoc przy ich realizacji. O dalszych losach opracowanych projektów i złożonych wnioskach poinformuję czytelników na łamach naszego pisma.

Janusz Gojdyć
PZDR Łuków

Słodki karnawał

Karnawał to czas radosnych zabaw trwających od Trzech Króli do środy popielcowej, to przede wszystkim organizowanie spotkań, potańcówek, prywatki urządzanych w domu oraz kuligi organizowane na łonie natury. Na pewno wiele gospodyń będzie urządzać przyjęcia w gronie przyjaciół. Odwiecznym zmartwieniem wszystkich organizatorek takich biesiad jest przygotowanie smacznych słodkich wypieków, poczynając od tradycyjnych faworków kończąc na oryginalnych ciastach, tortach, deserach.

Róże karnawałowe

Składniki: 30 dag mąki, 5 żółtek, 3 łyżki gęstej śmietany, łyżka octu, tłuszcz do smażenia, cukier puder do posypania, sól, proszek do pieczenia, konfitura lub dżem.

Wykonanie: Do przesianej na stolnicy mąki dodać żółtka, śmietanę i ocet, wymieszać, starannie wyrobić, aż ukaza się pęcherzyki. Następnie rozwałkować ciasto. Wykrawać z ciasta krążki w trzech rozmiarach i naciąć je na odwodzie 5 razy. Środki krążków posmarować białkiem, układając je jeden na drugim, przycisnąć w środku, aby się zlepiły. Tak przygotowane ciastka, imitujące róże, układając płatkami do dołu smażyć w gorącym tłuszczu. Usmażone wyłożyć na papier, a następnie posypać przez sito cukrem pudrem i ułożyć na półmisku. W środek róży włożyć odrobinę dżemu lub konfitury.

Pączki serowe

Składniki: 3 szklanki mąki, 2 serki homogenizowane waniliowe, 5 jaj, ćwierć szklanki cukru, łyżeczka proszku do pieczenia, szczypta soli, olej do smażenia, cukier puder do posypania

Wykonanie: Białka ubić ze szczyptą soli na sztywną pianę. Żółtka utrzeć z cukrem, proszek wymieszać z mąką. Do ubitej piany stopniowo

dodawać, delikatnie mieszając, kogiel-mogiel, serki i mąkę. W rondlu rozgrzać tłuszcz, łyżką wkładać porcje ciasta i smażyć z obu stron na złoty kolor. Usmażone pączki wyjąć łyżką cedzakową na bibułę, osączyć z tłuszczu i jeszcze ciepłe posypać cukrem pudrem.

Torcik mokka błyskawiczny

Składniki: 4 paczki herbatników, 25 dag masła, 20 dag cukru pudru, 2 żółtka, 2 łyżki sypkiej kawy rozpuszczalnej (neski), szklanka mocnego naparu kawy, połówki orzechów włoskich.

Wykonanie: Masło utrzeć z cukrem pudrem, dodać żółtka i sypką kawę, ucierać, aż powstanie jednolita masa. W zimnym naparze kawy maczać herbatniki i układać warstwami na szklanym półmisku. Każdą warstwę przełożyć przygotowanym kremem. Posmarować nim również wierzch i boki torciku. Torcik obsypać kawą (neską), udekorować połówkami orzechów, oziębic w lodówce.

Tort owocowy

Ciasto I. Składniki: 4 jajka, 1/2 szklanki cukru kryształu, 1/2 szklanki mąki pszennej, 1/2 łyżeczki proszku do pieczenia.

Wykonanie: Ubić pianę z białek. Dalej ubijając, dodając cukier, po jednym żółtku, na końcu mąkę z proszkiem do pieczenia. Wyłożyć na blaszkę, piec ok. 30 min. w temp. 180° C.

Ciasto II. Składniki: 4 jajka, 4 łyżki cukru kryształu, 2 łyżki cukru kryształu, 2 płaskie łyżki kakao, 1 łyżeczka proszku do pieczenia.

Wykonanie: Postępować jak w przepisie na ciasto I.

Ciasto III. Składniki: 5 białek, 15 dag cukru kryształu, 20 dag orzechów krojonych, 1 łyżka mąki pszennej, 1 łyżka mąki ziemniaczanej, 1 łyżeczka proszku do pieczenia.

Wykonanie: Ubić pianę z białek. Dalej ubijając, dodając cukier. Gdy jest dobrze ubite, dodać orzechy zmieszane z mąką i proszkiem do pieczenia. Wyłożyć na blaszkę i piec 30-40 min. w temp. 170° C.

Ciasto IV. Składniki: 20 dag wiórków kokosowych, 15 dag cukru kryształu, 5 białek, 1 płaska łyżka mąki ziemniaczanej, 4 łyżeczki soku z cytryny, 1 łyżeczka proszku do pieczenia.

Wykonanie: Ubić pianę z białek. Dalej ubijając, dodając cukier. Potem wymieszać delikatnie z resztą składników, wyłożyć na blaszkę i piec ok. 20 min. w temp. 180° C.

Krem. Składniki: 1 l mleka, 2 cukry waniliowe, 2 łyżki mąki pszennej, 2 łyżki mąki ziemniaczanej, (10 żółtek pozostałych z ciast), 15 łyżek cukru kryształu, 2 kostki masła, 1 kostka margaryny, 1 galaretka wiśniowa, 1 puszka brzoskwiń, 1 puszka ananasów, 1 mały słoik drylowanych wiśni w syropie.

Wykonanie: Galaretkę rozpuścić w 1/2 szklanki wody. Z owoców odlać syrop, ananasy i brzoskwinie pokroić w drobną kostkę. 1/2 l mleka zagotować z cukrem (kryształem i waniliowym). W pozostałym mleku roztrzeć mąkę i żółtka. Do gotującego się mleka wlać roztrzępaną masę i ugotować budyń. Utrzeć masło z margaryną i dalej ucierać, dodając przestudzony budyń. Masę podzielić na trzy części. Do jednej części dodać tężejącą galaretkę wiśniową.

Przełożenie placaka. Ciasto jasne-połowa pierwszej części masy, pokrojone brzoskwinie i reszta pierwszej części masy-ciasto orzechowe-połowa masy z galaretką, na to drylowane wiśnie i reszta masy-ciasto kokosowe-połowa trzeciej części masy na nią ananasy i reszta masy-ciasto kakaowe. Połać polewą i udekorować. ■

Elżbieta Oczkowska
PZDR – Radzyń Podl.

Racjonalne żywienie rodziny w okresie zimowym

Zima to pora roku, w której szczególną uwagę musimy zwrócić na prawidłowe odżywianie się. W tym okresie nasze samopoczucie, kondycja fizyczna i psychiczna ulega pogorszeniu. Dzieje się tak za sprawą krótkich, mało słonecznych, a często i mroźnych dni. Odczuwamy wzrost apetytu, który jest skutkiem zwiększonego zapotrzebowania na energię. Zimą jesteśmy bardziej skłonni na przeziębienia.

Dlatego szczególnego znaczenia nabiera prawidłowe żywienie i właściwe zaplanowanie jadłospisów.

Brak słońca – powoduje, że organizm nasz nie produkuje z pomocą promieni słonecznych witaminy D, musimy więc dostarczyć ją z pożywieniem. Wskazane jest spożywanie większej ilości mleka i jego przetworów, oraz morskich ryb.

Witamina C – uodparnia nasz organizm na różnego rodzaju infekcje, przeziębienia. Źródłem tej witaminy są warzywa i owoce. Szczególnie odczuwamy brak warzyw zielonych i owoców jagodowych, a warzywa z przechowalności mają zmniejszoną zawartość tej witaminy. Dlatego należy uwzględnić w jadłospisie warzywa kwaszone oraz mrożonki z warzyw i owoców jako źródła witaminy C. Pamiętajmy tylko o odpowiednich warunkach ich rozmrażania, a następnie przygotowywania z nich posiłków.

Witamina A – podobnie jak witamina C

wspomaga naturalny system obrony organizmu przed infekcjami i chorobami. Źródłem tej witaminy w okresie zimowym są produkty mleczne, wątroba, a także produkty roślinne.

Obniżenie temperatury powoduje zwiększone zapotrzebowanie organizmu na składniki energetyczne. Nie należy jednak uzupełniać energii poprzez zwiększenie spożycia tłuszczów, zaś w jadłospisie uwzględnić więcej potraw z maki, kasz i suchych warzyw strączkowych. Nie przesadzajmy jednak z nadmiarem potraw energetycznych, by nie doprowadzić do wzrostu wagi ciała.

Ważne jest też spożywanie produktów zawierających pełnowartościowe białko. Brak białka również powoduje obniżenie organizmu na infekcje dróg oddechowych. Produkty zwierające pełnowartościowe białko to: mleko i jego przetwory, jaja, mięso, wędliny, drób i ryby.

W żywieniu – uwzględnić należy spożycie czosnku i cebuli. Ich bakterioobójcze właściwości pomogą nam zwiększyć odporność organizmu. Jednak ze względu na ich specyficzny zapach spożywajmy je raczej wieczorem.

Pamiętajmy o regularnym spożywaniu 4 – 5 posiłków dziennie, większość z nich powinna być podawana na gorąco. Szczególnie ważne jest pierwsze śniadanie, bo właśnie po jego spożyciu wychodzimy do pracy, czy szkoły. W okresie zimowym

zaleca się przygotowywania na śniadania potraw gorących, lub przynajmniej wypicie ciepłego napoju. Nie zapominajmy też o zabraniu ze sobą drugiego śniadania.

Wybrane przepisy potraw

Babka ziemniaczana

0,5 kg ziemniaków, 4 dag masła, 3 jaja, Farsz – 25 dag mięsa bez kości, 1 jajo, 2 dag tłuszczu, 10 dag cebuli, 12 dag śmietany, sól, pieprz.

Ugotowane ziemniaki utrzeć z masłem, dodać żółtka, wymieszać. Z białek z dodatkiem soli ubić pianę i także wymieszać z ziemniakami. Mięso na farsz zemleć, dodać usmażoną cebulę, jajo, śmietanę i wymieszać. Połowę masy ziemniaczanej włożyć do wysmarowanej tłuszczem formy, przełożyć farszem i przykryć masą z ziemniaków. Upiec w piekarniku. Podawać z pikantnymi sosami.

Zrazy po chłopsku

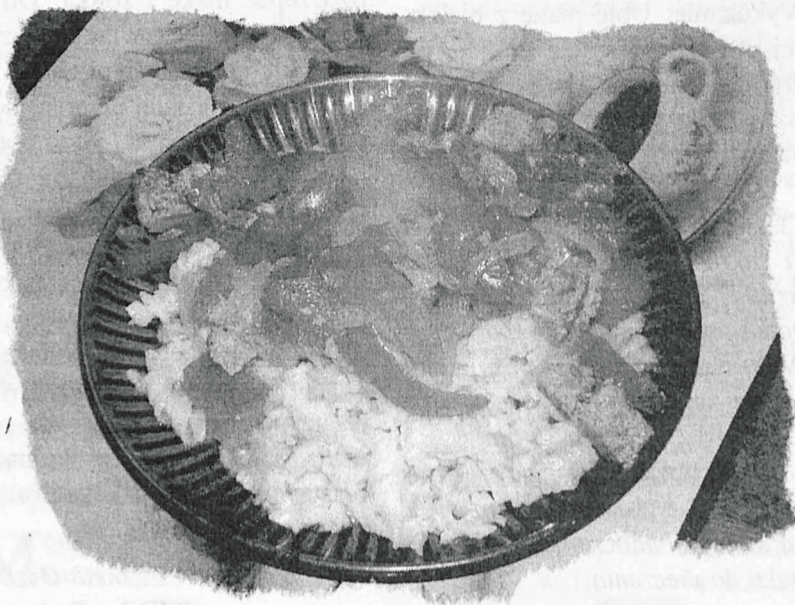
0,5 kg schabu z kością, 10 dag maki, 20 dag słoniny, 20 dag cebuli, 2 marchewki, 2 pietruszki, 1 seler, słoiczek koncentratu pomidorowego, sól, liść laurowy, pieprz, ziele angielskie.

Z mięsa usunąć kości, pokroić na porcje i rozbić na płaskie zrazy. Posypać solą, pieprzem i obtoczyć w mące. Obsmażyć na smalcu z obu stron. Warzywa pokroić w kostkę i podsmażyć z cebulą. Zrazy przełożyć do garnka, dodać warzywa, słoninę pokrojoną w kostkę, przyprawy. Zalać wodą i dusić pod przykryciem. Pod koniec duszenia dodać koncentrat i doprawić solą. Podawać z kaszą lub makaronem.

Dwojaki

1 kg mięsa mielonego, 1 duża cebula, sól, pieprz, 5 jaj, 1 bułka. Farsz grzybowy – 20 dag grzybków, odgotować, posiekać i podsmażyć na maśle, zasypać bułką tartą. Farsz śliwkowy – śliwki suszone namoczyć, posiekać, usmażyć na maśle i zasypać bułką tartą.

Z mięsa i podanych składników uformować kotlety w kształcie serca. W jednej części wyłożyć farsz grzybowy, z drugiej farsz śliwkowy. Obtoczyć w mące

Rozwój obszarów wiejskich

➔ i usmażyć. Przed podaniem polać sosem grzybowym. Sos grzybowy – 60 dag grzybków, cebula, kostka rosółowa – sos zaprawić śmietaną z mąką.

Surówka z kapusty

25 dag kwaszonej kapusty, 1/2 selera, 1 marchew, 1 jabłko, sól, cukier, pieprz, olej lub oliwa.

Seler i marchew po umyciu i obraniu zetrzeć na tarce, jabłka po obraniu pokroić w cienkie paseczki. Kapustę, jeśli istnieje potrzeba jeszcze pokroić. Składniki przełożyć do salaterki, dodać przyprawy, wymieszać z olejem.

Surówka z ogórków i buraków

2 cebule, 3 duże ogórki kwaszone, 3 ugotowane buraki, 3 łyżki chrzanu, 2 łyżki oliwy, łyżeczka octu winnego, sól, pieprz, estragon.

Cebulę obrać i pokroić w plasterki, Buraki i ogórki również pokroić w plasterki. Na półmisku ułożyć rzędami buraki, ogórki, cebulę, a następnie udekorować chrzanem z oliwy, octu i przypraw sporządzić sos i polać nim surówkę.

Kotlety z fasoli

2 szklanki fasoli, 2 ugotowane ziemniaki, cebula, tłuszcz, 2 jaja, sól, pieprz, majeranek, bułka tarta.

Fasolę umyć i namoczyć dzień wcześniej. Następnego dnia ugotować w wodzie, w której się moczyła. Odcedzić i przetrzeć przez sitko lub zemleć przez maszynkę. Dodać zmielone ziemniaki, podsmażoną cebulę, sól i przyprawy. Dodać jaja i wymieszać. Z masy formować kotlety, obtoczyć w tartej bułce i smażyć na rozgrzanym tłuszczu. Podawać z sosem i surówką.

Makaron z fasolą

Puszka koncentratu pomidorowego, 4 łyżki oleju, natka pietruszki, bazylia, 25 dag fasoli, 25 dag makaronu (np. rurki) sól, pieprz.

Koncentrat rozmieszać z 4 łyżkami wody, dodać tłuszcz i przyprawy, chwilę poddusić. Namoczoną poprzedniego dnia fasolę ugotować, odcedzić i dodać do sosu. Makaron ugotować oddzielnie w dużej ilości wody, odcedzić i włożyć do fasoli z sosem. Wymieszać, posypać

zieleniną i jeszcze chwilę poddusić. Potrawę podawać bezpośrednio po sporządzeniu.

Barszcz rosyjski

30 dag mięsa z kością, włoszczyzna, 4 ziemniaki, pół szklanki fasoli, 30 dag buraków, kawałek główki kapusty, 3 pomidory lub puszka koncentratu, pół szklanki śmietany, łyżka maki, sól, pieprz, zielenina.

Do gotowanego, już wpół miękkiego

mięsa dodać pokrojone w słupki warzywa, fasolę, ziemniaki pokrojone w kostkę, kapustę i razem ugotować. Buraki ugotować osobno, w łupinach, obrać i zetrzeć na tarce, dodać do zupy. Po ugotowaniu mięso wyjąć i drobno pokroić. Do zupy dodać koncentrat, a następnie przyprawić śmietaną wymieszaną z mąką i zagotować. Przyprawić do smaku solą, pieprzem, dodać posiekaną natkę pietruszki. ■

Przepisy wybrała: Bożena Warda

AGROLIGA 2004

KRAJOWY FINAŁ - styczeń 2005

Do finałowej „siódemki” awansowali tegoroczni Mistrzowie naszego województwa

Alina i Stanisław Pietrzakowie z Pawlina w gminie Konopnica

Gospodarstwo Państwa Pietrzaków specjalizuje się w produkcji prosiąt. W stadzie podstawowym jest 220 loch i 8 knurów. Warunki zoohigieniczne w budynkach dla świń spełniają wymogi dobrostanu dla poszczególnych grup technologicznych. Zainstalowane urządzenia techniczne zapewniają stałą wymianę powietrza, dostęp do wody i paszy oraz zmniejszają pracochłonność.

PAMIĘTAJMY O NICH W CZASIE FINAŁU KRAJOWEGO

13 - 16 STYCZEŃ 2005

Spotkanie delegacji klubów 4-H z JE Prymasem Polski Józefem Glempem
oraz Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Wojciechem Olejniczakiem
20 grudnia 2004 r. Warszawa

*Dzieciom, młodzieży, liderom,
wolontariuszom, koordynatorom
Klubów 4 H, którzy przybyli
na spotkanie opłatkowe,
składam najlepsze życzenia na
Święta Bożego Narodzenia
i rok 2005*

*+ Józef kard. Glemp
Prymas Polski*

Warszawa, 20 grudnia 2004 r.

